Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav sociálních studií

Fenomén sextingu u dětí druhého stupně základní školy

Bakalářská práce

Autor: Radka Březinová
Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor: Sociální pedagogika se zaměřením na výchovnou práci v etopedických zařízeních
Vedoucí práce: Mgr. Martin Knytl, MCS
Oponent práce: Mgr. Lucie Špráchalová, Ph.D.

Hradec Králové 2021

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Zadání bakalářské práce

Autor:	**Radka Březinová**
Studium:	P18P0931
Studijní program:	B7507 Specializace v pedagogice
Studijní obor:	Sociální pedagogika se zaměřením na výchovnou práci v etopedických zařízeních
Název bakalářské práce:	**Fenomén sextingu u dětí druhého stupně základní školy**
Název bakalářské práce AJ:	The Phenomenon of Sexting in children of the Second Stage of Elementary School

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se zabývá problematikou sextingu u dětí druhého stupně základní školy. Jedná se o aktuální kybernetické ohrožení, které se stává více populární u mladé generace. Teoretická část charakterizuje pojem sexting, jeho možná rizika a důsledky s ním spojené. Práce se rovněž věnuje dalším rizikovým jevům, jež souvisí se sextingem. Empirická část zjišťuje, zda žáci 6.-9. tříd základních škol považují sexting za hrozbu a mají s jeho projevy osobní zkušenosti. Dále zkoumá povědomí žáků o trestněprávní úpravě tohoto rizikového jevu.

- GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*
  . 2. rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. 262 s. ISBN 978-80-7315-185-0.
- *HASINOFF, Amy Adele. Sexting panic: rethinking criminalization, privacy, and consent*
  . Urbana: University of Illinois Press, 2015. 222 pp. ISBN 978-0-252-03898-3.
- *HOLLÁ, Katarína. Sexting a kyberšikana*
  . Bratislava: Iris, 2016. 165 s. ISBN 978-80-8153-061-6.
- *KOPECKÝ, Kamil a SZOTKOWSKI, René. Nebezpečné komunikační techniky spojené s ICT pro ředitele základních a středních škol*
  . Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2015. 62 s. ISBN 978-80-244-4555-7.
- *MARTÍNEK, Zdeněk. Agresivita a kriminalita školní mládeže*
  . 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. 190 s. ISBN 978-80-247-5309-6.

Garantující pracoviště:	Katedra sociální pedagogiky, Pedagogická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. Martin Knytl, MCS
Oponent:	Mgr. Lucie Špráchalová

Datum zadání závěrečné práce: 1.2.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího práce Mgr. Martina Knytla, MCS, samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 9. 4. 2021 _____

Radka Březinová

Poděkování

Ráda bych poděkovala Mgr. Martinovi Knytlovi, MCS za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval.

Anotace

BŘEZINOVÁ, Radka. *Fenomén sextingu u dětí druhého stupně základní školy.* Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2021. 75 s. Bakalářská práce.

Práce se zabývá problematikou sextingu u dětí druhého stupně základní školy. Jedná se o aktuální kybernetické ohrožení, které se stává více populární u mladé generace. Teoretická část charakterizuje pojem sexting, jeho možná rizika a důsledky s ním spojené. Práce se rovněž věnuje dalším rizikovým jevům, jež souvisí se sextingem. Empirická část zjišťuje, zda žáci 6.–9. tříd základních škol považují sexting za hrozbu a mají s jeho projevy osobní zkušenosti. Dále zkoumá povědomí žáků o trestněprávní úpravě tohoto rizikového jevu.

Klíčová slova: kyberprostor, sexting, rizikové chování, pubescence, nebezpečné komunikační jevy

Annotation

BŘEZINOVÁ, Radka. *The Phenomenon of Sexting in children of the Second Stage of Elementary School.* Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2021. 75 pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis deals with the issue of sexting in children of the second stage of elementary school. This is a current cyber threat that is becoming more popular with the younger generation. The theoretical part characterizes the concept of sexting, its possible risks and consequences associated with it. The work also deals with other risk phenomena related to sexting. The empirical part finds out whether pupils in the 6th–9th grades of elementary school consider sexting as a threat and have personal experience with its manifestations. It also examines pupil's awareness of the criminal law regulation of this risk phenomenon.

Key words: cyberspace, sexting, risk of behavior, pubescence, phenomen of dangerous communication

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2017 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum: …… Podpis studenta: ……..

Obsah

1 **Kyberprostor a nová média** ... 11

1.1 Kyberprotor a jeho specifika ... 11

1.2 Sebeprezentace online ... 13

1.3 Online komunikace ... 15

2 **Starší školní věk** ... 17

2.1 Charakteristika cílové skupiny ... 17

2.2 Role nových médií v životě dítěte ... 20

3 **Vymezení pojmu sexting** ... 22

3.1 Charakteristika pojmu ... 22

3.2 Typologie sextingu ... 24

3.3 Rizika sextingu ... 26

3.4 Kybervztahy a motivace k sextingu ... 27

3.5 Sexting z pohledu trestního práva ... 29

4 **Nebezpečné komunikační jevy** ... 32

4.1 Kyberšikana ... 32

4.2 Kybergrooming ... 33

4.3 Kyberstalking ... 35

4.4 Netolismus ... 35

5 **Průzkum informovanosti dětí druhého stupně základních škol o sextingu** 37

5.1 Projekt průzkumu ... 37

5.2 Analýza a interpretace výsledků ... 40

5.3 Shrnutí šetření ... 56

Úvod

Vznik internetu přinesl do každodenního života mnoho nového. Komunikace „face to face“[1] se přemístila do online prostředí a dala nám možnost „schovat se“ pod rouškou anonymity. Virtuální svět ovlivnil trendy v komunikaci a také vytvořil nová nepsaná pravidla spojená s užíváním internetu a komunikací mezi konzumenty. Podle Baumana (2018) zmizelo tzv. tradiční tajemství: každý je vidět, všichni se vystavují, registrují a účastní. Soukromí lidského života se vytrácí či zcela přestalo existovat. Lidé ochotně a dobrovolně sdílejí svůj intimní život výměnou za chvilku pozornosti, která jim je díky tomu dána (Bauman, Donskis, 2018). Bauman označuje toto sdílení za excesivní exhibicionismus, který může existovat jen v dnešní době sociálních sítí a nevídaného odcizení této doby spojené s velkým individualismem. Neúčast v této struktuře dobrovolného exhibicionismu je nemožná. Vytrácí se svobodná volba, pokud nesdílíš, neregistruješ se, neúčastníš se této struktury – ztrácíš svou minulost a přítomnost, přetrháváš své vazby s přáteli a se svou komunitou. Účast v této struktuře je tedy povinná, i když se tak nemusí na první pohled jevit (Bauman, Donskis, 2018).

Bauman (2018) vnímá nástup sociálních sítí (především nástup Facebooku) jako nebezpečný a srovnává ho s fatálním zlem, protože sociální sítě zosobňují podstatu DIY[2] (Udělej si sám.). „*Svlékni si oblečení, odhal nám svoje tajemství – udělej to sám, ze své vlastní vůle, a buď rád, že to děláš*“ (Bauman, Donskis, 2018, s. 24), proto je dnešní internet považován jako prostředí bez zábran (Šmahel, 2003). Internet je jedincem vnímán jako anonymní, tudíž se jedinec může oprostit od svých zábran a využít to, co mu internet nabízí. V dnešní době je internet úzce propojen se sexem a stejně sex je úzce propojen s internetem (Divínová, 2005). Pozornost se v současné době upnula na fenomén sextingu, který však není řešen v současných etických kodexech a ani není upraven trestním zákoníkem. Podstatou sextingu je podle různých definicí vysoce rizikové chování v online prostředí, na kterém se podílí zejména dospívající generace, jež si bohužel často neuvědomuje jeho škodlivé důsledky.

[1] Komunikace probíhající tváří v tvář
[2] V anglickém znění „Do It Yourself“.

Kvůli velké popularitě, kterou v posledních letech toto rizikové chování (sexting) získalo, jsem zvolila toto kybernetické ohrožení jako téma mé bakalářské práce. Cílem práce je vymezit novodobý fenomén sextingu, jeho možná rizika a důsledky tohoto rizikového chování. Práce se zajímá o děti ve starším školním věku a jejich zkušenosti s touto problematikou. Zásadní otázkou práce je, zda děti v tomto věku již jsou touto problematikou zasaženy a ovlivněny.

Práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou, která zachycuje získané poznatky o problematice sextingu spojené s dětmi v starším školním věku. Druhou částí je empirická část, která mapuje problematiku sextingu mezi českými dětmi staršího školního věku a vychází z poznatků v teoretické části.

1 Kyberprostor a nová média

Začátek práce se věnuje kyberprostoru a novým médiím, prostřednictvím kterých se jev sexting uskutečňuje. V první části vymezuje pojem kyberprostor, dále udává specifika a rizikové faktory virtuálního prostoru a přibližuje psychologické aspekty tohoto prostředí. Druhá část se orientuje na roli nových médií v životě dítěte a přibližuje virtuální komunikaci.

1.1 Kyberprotor a jeho specifika

Pojem „kyberprostor“ poprvé použil William Gibson ve své povídce z roku 1982 „Burning Chrome“, která odkazovala na virtuální realitu. Termín se však stal populárním v roce 1984, po použití v Gibsonově románu „Neuromancer“.

Termín kyberprostor je definován mnoha autory, patří zde i definice Anthonyho Giddense, který definuje kyberprostor jako *„interakční prostor formovaný globální sítí počítačů, které tvoří internet“* (Giddense, 2013, s. 669). Podle Oxfordského slovníku je kyberprostor imaginární místo, ve kterém existuje elektronická komunikace poté, co byla pomocí počítače odeslána (Hornby et al., 2005).

Mayer do kyberprostoru zahrnuje:

„a) fyzická i telekomunikační zařízení, která umožňují spojení technologií a komunikaci sítí systému, chápáno obecně (SCADA zařízení, smartphony/tablety, počítače, servery atd.),

b) počítačové systémy a komplementární software, který zaručuje spojení a funkčnost systému,

c) spojení počítačových sítí,

d) uživatelské vstupy a uzly zprostředkovatelů spojení,

e) informace – uživatelská dat“[3] (Mayer et al., 2014, online), (překlad vlastní).

[3] *„Cyberspace includes: a) physical infrastructures and telecommunications devices that allow for the connection of technological and communication system networks, understood in the broadest sense (SCADA devices, smartphones/tablets, computers, servers, etc.); b) computer systems (see point a) and the related (sometimes embedded) software that guarantee the domain's basic operational functioning and connectivity; c) networks between computer systems; d) networks of networks that connect computer systems (the distinction between networks and networks of*

Divínová (2005) chápe kyberprostor jako *„psychologický prostor“* (Divínová, 2005, s. 23). Odůvodňuje to tím, že uživatelé mohou pociťovat při prohlížení webových stránek stejný pocit, jako kdyby někam „šli“ nebo „cestovali“ (Divínová, 2005).

Suler (1999) vymezuje následující aspekty kyberprostoru. **Omezená percepce** označuje komunikaci uživatelů v kyberprostoru, jež je omezena pouze na psaný text či obrázky. Vznik webkamer a mikrofonů napomohl lepší percepci, avšak zážitek z druhé osoby není srovnatelný se zážitkem v reálném světě, kde se setkáváme s vůněmi, doteky a chutěmi. Text představuje v kyberprostoru způsob prezentace vlastní identity, to však s sebou nese možná rizika. Prezentace vlastní identity na internetu může, avšak nemusí odpovídat reálné skutečnosti. Můžeme říci, že online **komunikace je založena převážně na textu**.

Online prostředí poskytuje jedinci nezvyklé množství anonymity, která umožňuje **flexibilitu identit,** čili jedinci je umožněn obrovský prostor pro prezentaci jeho reálných či „vymyšlených“ názorů. Jedinec proto může upřímně a otevřeně reagovat a diskutovat na témata, jež mohou být v reálném světě tabuizovaná či nepřípustná. Dalším aspektem, který je potřeba zmínit, jsou **změněné a snové stavy**. Člověk svou komunikaci může přizpůsobovat různým uživatelům, s nimiž komunikuje, a dokonce s nimi může zažívat souznění, jež může být v reálném životě těžko dosažitelné. Pro některé jedince může být komunikace prostřednictvím internetu příjemnější právě z důvodu snadnějšího navázání kontaktu s druhou osobou, protože mají možnost si svou vlastní identitu přetvořit s cílem zalíbení se. To zvyšuje atraktivitu kyberprostoru a samotné virtuální komunikace, a tím může u některých jedinců vznikat závislostní chování.

---

networks is mainly organizational); e) the access nodes of users and intermediaries routing nodes; f) constituent data (or resident data)“ (Mayer et al., 2014, online).

Díky větší anonymitě se internet stává prostředím, ve kterém mají všichni konzumenti stejnou příležitost nezávisle na rase, pohlaví, vzdělání, náboženství atd. Suler (1999) do souvislosti uvádí pojem „Net Democracy“, neboli internetová demokracie, která se dává do roviny s pojmem **rovnost statusu**. Kyberprostor je specifický pro skutečnost, že zde neplatí vymezení hranic státu i jejich geografická poloha. Jedinci tak mají možnost komunikovat s lidmi, kteří jsou na opačném konci světa, což patří mezi pozitiva virtuální komunikace. Suler (1999) tento prostor nazývá **transcendentálním**. Prostředí internetu je mimo jiné i časově náročné, může být ve virtuálním světě neskutečně zrychlené. Čas na internetu běží rychleji, tudíž je zde větší prostor pro reflexi v reálném životě.

V souvislosti s transcendencí kyberprostoru Suler (1999) uvádí sociální **mnohočetnost internetu**, jež umožňuje komunikovat všem konzumentům internetu mezi sebou. Mezi pozitivní, ale také negativní aspekt internetu, patří **možnost záznamu**, což nám umožňuje trvale zaznamenávat veškerou aktivitu na internetu. Posledním aspektem, o kterém se Suler (1999) zmiňuje, je **narušení přenosu**, jež může vyvolat v jedinci frustraci a rozčílení z nefunkčnosti přenosu. Tuto zkušenost nazývá Suler jako „zážitek černé díry“ (Suler, 1999).

1.2 Sebeprezentace online

Jedinec se na internetu prezentuje prostřednictvím vytvořené virtuální identity, do které vkládá části svého myšlení a svých citů. „*Virtuální identita této reprezentace je pak to, jako identitu této virtuální reprezentaci my sami přisuzujeme*“ (Šmahel, 2003, s. 40). Internet dává příležitost lidem se prezentovat různými způsoby. Konzumenti mají možnost pozměnit či zcela proměnit svoji identitu, např. změnou věku, pohlaví, zálib, své historie či změnou vzhledu. Suler (1998) poukazuje, že „*online jména a identity, které si lidé pro sebe vybírají, odráží jejich osobnosti*“ (Suler, 1998 in Divínová, 2005, s. 34). Velký psychologický slovník definuje identitu jako „*vztah mezi dvěma nebo více předměty, jevy, které se shodují ve všech vlastnostech*“ (Hartl a Hartlová, 2010, s. 212) nebo jako „*prožívání a uvědomování si sebe samého, své jedinečnosti i odlišnosti od ostatních; soubor rysů, podle nichž je jedinec znám konkrétní skupině*“ (Hartl, Hartlová, 2010, s. 212).

Šmahel (2003) se zabývá virtuální identitou, kterou spojuje s otázkou, zda virtuální identita vůbec existuje či nemá smysl. Virtuální identitu dělí stejně jako identitu na osobní a sociální. Osobní virtuální identitu charakterizuje jako vztah „*k tomu čím jsem jako osoba ve virtuálním prostředí, či spíše čím je moje reprezentace této osoby ve virtuálním prostředí*“. Naopak sociální virtuální identita charakterizuje „*to, kam patřím ve virtuálním prostředí, čeho jsem součástí, respektive kam patří moje virtuální reprezentace*“ (Šmahel, 2003, s. 41).

Rozdíly mezi virtuální a reálnou identitou

Suler (2002) uvádí faktory, jež udává v souvislosti s vytvářením virtuální identity a toho, jak se lidé orientují v kyberprostoru. Existuje několik aspektů identity jedince, které mohou být v online prostředí rozděleny, vystupňovány nebo integrovány. Do každé své virtuální identity vkládáme určité aspekty své reálné identity. Spojením různých aspektů virtuální a reálné identity do jednoho celku může být charakteristickým znakem duševního zdraví, což Suler (2002) označuje jako **princip integrace**. Pokud nejsou identity propojeny, může nastat **disociace**, tedy úplné oddělení virtuální identity od reálné identity.

Dalším faktorem je **pozitivní a negativní valence**, kdy lze kategorizovat pozitivní a negativní složky identity. Jedinec může pociťovat nenávist k některým aspektům své identity, zatímco přijímá a oceňuje další aspekty. U některých se v kyberprostoru objevuje tzv. acting out, což slouží k odreagování negativní stránky jejich identity, které se může projevit zraňováním druhých lidí. Tyto negativní stránky se mohou díky zkušenosti na internetu přeměnit na pozitivní, tedy dojde ke změně přístupu (Suler, 2002).

Podle Sulera (2002) kyberprostor představuje „svět“, ve kterém identita může být, reálná, imaginární či skrytá. Tento „svět“ s sebou přináší **spojení reality s fantazií**. Na internetu po vás může být vyžadován profesionální přístup, při kterém reprezentujete svou reálnou identitu. Naopak některé skupiny vyžadují přijetí imaginární identity – avatara (různé herní portály).

V identitě hraje také roli míra uvědomování si kontroly, kdy si je jedinec vědom každého svého kroku a činu ve virtuálním prostředí nebo si motivy svého jednání jedinec neuvědomuje a brání se sebepoznání. Posledním faktorem je výběr druhů média. Každý jedinec si vybírá **médium**, jež odráží jeho identitu a jeho schopnosti. Jedinci, kteří jsou rádi vidět, využívají webkamery a fotografie, naopak jedinci, kteří jsou více racionální a nad věcmi raději uvažují, používají textovou komunikaci (Suler, 2002).

1.3 Online komunikace

Online komunikace je pro dnešní společnost každodenní součástí rutiny, avšak je zde několik odlišností od klasické komunikace tváří v tvář. Vybíral (2009) uvádí, že internet má dvojí vliv na lidskou komunikaci, a to obohacující nebo neblahý. „*Využívání internetu má dopady na kvalitu řeči a myšlení (ochuzování a zužování slovní zásoby, zpragmatičtění projevu, anglikanismy, roztěkanost, úsečnost atd.), dopadá na životní styl*“ (Vybíral, 2009, s. 271).

Šmahel označuje internet jako prostředí bez zábran (Šmahel, 2003). Někteří autoři spojují tento výrok s termínem disinhibice, který Vybíral charakterizuje jako „*odložení zábran a skrupulí, ztrátu nebo překonání nesmělosti, plachosti a ostychu, v krajních podobách může jít o obcházení tabu a zákazů, tedy o jistou odvázanost či nevázanost na normy, která může být až anomální*“ (Vybíral, 2009, s. 272). Podle Sulera online disinhibice („the onli-ne disinhibition effect“) může fungovat jako dva protichůdné směry (Suler, 2004). Zmiňuje „benign disinhibition“, což je podle Divínové „*příznivá disinhibice*“ (Divínová, 2005, s. 32), kdy jedinec sdílí velice osobní informace – jeho přání, obavy, emoce. Disinhibice nemusí být vždy jen tohoto charakteru, ale objevuje se i „toxic inhibitation“, neboli „*toxická disinhibice*“ (Divínová, 2005, s. 32), kam spadá hrubé chování doprovázené hrubým jazykem, ostrou kritikou, nenávistí, dokonce i vyhrožování.

Suler (2004) zmiňuje několik faktorů, jež se podílejí na vzniku disinhibice při online komunikaci, a které způsobují oslabení psychologických bariér blokující skryté pocity a potřeby. Mezi tyto faktory patří:

a) Anonymita (Dissociative anonymity) – skrývání sví pravé identity.
b) Neviditelnost (Invisibility) – anonymita vzhledu nebo přítomnosti na internetu.
c) Asynchronicita komunikace (Asynchronicity) – lidé spolu nekomunikují v reálném čase, tudíž nemusí ihned reagovat.

d) Solipsistická introjekce (Solipistic inrojection) – kvůli chybějící komunikaci „face-to-face“ si jedinec domýšlí a představuje druhou osobu, situaci.
e) Neutralizace statusu (Dissociative imagination) – status jedince je ve virtuálním světě vedlejším a nepodstatným.
f) Další účinky samotné interakce (Minimization of status and autority, individual differences and predispositions, shifts among intrapsychic constellations) (Suler, 2004).

2 Starší školní věk

Tato práce se orientuje na jedince nacházející se v období staršího školního věku, který se v této kapitole označuje jako pubescence. Toto období je pro mnoho autorů těžko zařaditelné do vývojových stádií dítěte. Vágnerová řadí pubescenci (11–15/16 let) ještě do období dětství (Vágnerová, 2000), zatímco Musil toto období již prolíná do období dospívání (Musil, 2006). Cílová skupina je takto zvolena z důvodu, že se děti v tomto věku začínají více seznamovat s internetem a začínají zkoumat zákoutí online prostředí. Dalším důvodem pro výběr je, že období pubescence je považováno za přechodnou dobu mezi dětstvím a dospělostí (Vágnerová, 2000), a dále je obdobím nejdramatičtějším, nejzajímavějším a nejsložitějším z celé ontogeneze (Říčan, 2014; Weiss, 2010).

2.1 Charakteristika cílové skupiny

Období pubescence lze podle Langmeiera (1998) v širším smyslu vymezit jako životní úsek, který začíná s prvními známkami pohlavního zrání – objevení prvních sekundárních pohlavních znaků, a končí dovršením plné pohlavní zralosti – plné reprodukční schopnosti (Langmeier a Krejčířová, 1998). Současně biologickými změnami jedince probíhají také změny psychické, které přináší řadu nových změn ve způsobu myšlení a nalézání nových způsobů uspokojování pudových tendencí. Mimo jiné v tomto období dochází k novému sociálnímu zařazení jedince a ke změně pojetí vlastní role a sebepojetí.

Erikson (2015) vnímá období puberty jako velice obtížné období vývoje jedince, neboť rodiče jsou znovu postaveni před obtížný úkol, kterým je stavení hranic, jež jsou pro jedince v období pubescence důležitým prostředkem pro výchovu (Erikson, 2015). Jedinec si v pubescenci začíná stavět vlastní osobnost, jež přináší velký rozruch a bouřlivé období, které je složité nejen pro jedince samotného, ale i pro jeho rodiče a okolí.

Osobnost pubescenta

Období pubescence přináší jedinci mnoho poznání o tom, jaký jedinec je, jaké jsou jeho možnosti, jaké má hranice, či jak se jeví svému okolí (Kohoutek, 2008). To, jak se jedinec vnímal, se začátkem pubescence mění zejména vlivem vývoje pohlavních znaků. Jedinci, kteří dříve fyzicky vyzrají, mají větší respekt ve své vrstevnické skupině, což posiluje jejich sebevědomí (Kohoutek, 2008). V období dospívání má jedinec výraznou potřebu se osamostatnit od rodičů a svobodně a nezávisle rozvíjet své zájmy. U jedince se začíná uplatňovat individualismus a začíná se více obracet do svého nitra. Pro pubescentní období je charakteristická fáze vzdorovitosti, kterou autoři (Říčan, 2014; Vágnerová, 2005) označují jako pubescentní negativismus, jenž probíhá jako útok na autority.

Životní filozofii pubescenta Kohoutek popisuje jako, kolísavou filozofii od subjektivního idealismu po nihilismus (Kohoutek, 2008). Jedinec má několik vývojových úkolů, které musí splnit, aby mohl postoupit ve vývoji. Macek (2003) modifikuje přehled vývojových úkolů dle Havighursta, mezi které patří především: a) přijetí vlastního těla; b) kognitivní komplexita, flexibilita a abstraktní myšlení; c) schopnost a dovednost vytvářet a udržovat vztahy; d) změna vztahu k dospělým osobám; e) získání představy o ekonomické nezávislosti a ujasnění životních priorit; f) experimentování s vlastní sexualitou; g) získávání kompetencí; h) ujasnění hodnot a vlastního pohledu na svět (Macek, 2003).

Sebepojetí v období pubescence

Po stránce psychické je jedinec stále ještě nevyzrálý svými postoji, jedinec se stává samostatným a považuje za důležité své soukromí. Je zde patrná změna sebepojetí, které se stává hodnotou i problémem. Na tom, jak jedinec vnímá svou osobu, má největší podíl vrstevnická skupina. Tento vliv rodiče na jedince v tomto období nemají z důvodu, že se jedinec snaží vymanit z rodičovské kontroly (Říčan, 2014; Weiss, 2010; Vágnerová, 2005). Jedinec je v tomto období vystaven sebekritice, zvláště je citlivý na svůj vzhled. Sebepřijetí je v tomto období velice důležité, protože podle Weisse sebehodnocení a přijetí vlastního těla hraje významnou roli v pozdějším sexuálním životě (Weiss, 2010). Toto sebepojetí a sebeobraz se v dospívání nejen *„dobudovává ale také přebudovává“* (Kohoutek, 2008, s. 98).

Vztahy a sexualita v období pubescence

V období pubescence již jedinec dokáže navázat hluboké přátelství a prožít vědomí sounáležitosti ke skupině, např. ke skupině přátel. Vzorem jeho chování se stává někdo druhý, může se jednat o staršího kamaráda, o románovou postavu, ať společensky kladnou či zápornou – to vše se určitým způsobem promítá do charakterových vlastností jedince. Jedinec má potřebu navazovat společenské kontakty s vrstevníky a dochází k navazování prvních heterosexuálních vztahů (Kohoutek, 2008; Vágnerová, 2005; Orvin, 2001). Jedinec již navazuje vztahy mimo rodinu, avšak tyto vztahy jsou podmíněné vztahům v rodině. Zkušenosti, které získává jedinec v rodině, mohou znemožnit nebo ztížit přimknutí k osobám druhého pohlaví (Weiss, 2010; Kohoutek, 2008).

V pubescentním období se objevují i sexuální deprivace, ke kterým dochází více u dívek než u chlapců. Kohoutek (2008) zmiňuje, že jde zejména o předčasný pohlavní styk, pokud probíhají tyto předčasné pohlavní styky s více partnery, může dojít až k zápornému vlivu ve vývoji osobnosti dítěte (Kohoutek, 2008). Sexuální zájem se projevuje u dospívajících zejména zvědavostí o anatomii a fyziologii pohlavních orgánů a o souloži atd. Sexuální chování zrcadlí tělesný vývoj, pokud je dítě vyspělejší přes tělesnou stránku, dochází k rychlejšímu nástupu sexuálního chování. Sexuální chování se stává v dospívání *„zbrklým, bezmyšlenkovitým, někdy je charakterizováno špatným odhadem jeho sociálních dopadů, obecně rizikovým chováním a nedostatkem kritičnosti“* (Weiss, 2010, s. 99). Pro vývoj tohoto chování je důležitý vývoj sexuálních emocí, ke kterému v tomto období dochází, a pokračuje ve vývoji v adolescenci. V období pubescence dochází k *„integraci sexuální identity, reaktivity a preference“* (Weiss, 2010, s. 103).

Toto bouřlivé období Říčan nazývá jako vulkanické období (Říčan, 2014), jež přináší experimentování v různých způsobech uspokojování. Někteří autoři zmiňují v souvislosti se způsoby uspokojování vlastní erotické uspokojování (masturbaci) projevující se zalíbením vlastního těla a vzhledu, Vágnerová udává pojem autoerotika a Říčan autosexualita (Vágnerová, 2005; Říčan, 2014). Oba pojmy znamenají totéž, a to masturbaci. Může dojít i k experimentování na homoerotické úrovni, kdy u dívek může dojít k tělesnému kontaktu (hlazení, líbání) v důsledku přátelské hry s kamarádkou (Vágnerová, 2005). U chlapců můžeme pozorovat skupinovou masturbaci, kterou chlapci mohou provozovat např. na pokoji ve škole v přírodě či internátu, a jedná se o neškodnou činnost, která stejně jako u dívek nevede k homosexualitě (Říčan, 2014).

V tomto období se již rozvíjí i heterosexuální erotika, především rozvoj erotických kontaktů, kam podle Gullota spadají fáze od držení se za ruku, něžné polibky, líbání, mazlení, do fáze orálního sexu a konečné fáze pohlavního styku, který se průměrně vyskytuje až v období adolescence (Gullota et al., 2000 in Vágnerová, 2005).

2.2 Role nových médií v životě dítěte

Termín nová média poprvé použil Marshall McLuhan již v šedesátých letech. Pavlíček definuje média jako prostředky sdílení či komunikace (Pavlíček, 2010). Jirák s Köpplovou si pod pojmem médium představují to, *co „zprostředkovává někomu nějaké sdělení, tedy médium komunikační“* (Jirák, Köpplová, 2007, s. 16). Pod pojmem „Nová média“ se rozumí média, která *„jsou interaktivní (reagují na podněty uživatele); podporují komunikaci, nebo přinejmenším přímou zpětnou vazbu“* (Pavlíček, 2010, s. 11).

Současná doba je nejvíce popisována jako pokroková v užívání a vytváření zmiňovaných nových médií (Macek, 2011). Tato nová média mají rostoucí vliv na osobu dítěte hned vedle působení rodiny a školy. Tudíž je dítě vystaveno novým rizikům spojeným s používáním internetu. Dnešní populace dětí a mládeže je spojována s pojmem „Digital Natives“, neboli „digitální domorodci“. Tento pojem vytvořil a poprvé použil Marc Prensky v roce 2001 ve své seminární práci „Digital Natives, Digital Immigrants“. Psal o skutečnosti, že dnešní děti a mládež (studenti) jsou „rodilými mluvčími“ digitálního prostředí – ovládají jazyk počítačů, videoher a internetu (Prensky, 2001, online). Děti a mládež jsou tedy již od narození obklopovány digitálními technologiemi, které jsou pro ně jedním z hlavních zdrojů zábavy, poskytují jim možnost seberealizace a vzdělávání či komunikaci s okolím (Kadushin, 2012).

Děti v prostředí internetu nejvíce navštěvují službu sociálních sítí i přes to, že někdy nesplňují minimální věkový limit pro jejich používání (Kopecký, Szotkowski, 2019, online). Sociologie definuje sociální síť jako *„propojenou skupinu lidí, kteří se navzájem ovlivňují, přičemž mohou (ale nemusí) být příbuzní. Sociální síť se tvoří na základě společných zájmů, rodinných vazeb nebo z jiných více pragmatických důvodů jako je např. ekonomický, politický či kulturní zájem"* (Pavlíček, 2010, s. 125). Mimo tohoto sociologického pojetí, Kohout (2016) definuje sociální síť jako *„online službu, která na základě registrace umožní vytvořit profil uživatele, pod kterým lze tuto službu využívat zejména ke komunikaci, sdílení informací, fotografií, videa atd. s dalšími registrovanými uživateli"* (Kohout, Karchňák, 2016, s. 40). Děti a mládež (7–17 let) jsou nejčastějšími uživateli sociálních sítí Youtube, Facebook, Facebook Messenger a Instagram. V nejbližších letech můžeme pozorovat nárůst popularity sociální sítě Tik Tok (dříve Musical.ly) a naopak úpadek oblíbenosti sociální sítě Snapchat, která od roku 2017[4] výrazně klesla (Kopecký, Szotkowski, 2019).

[4] KOPECKÝ, Kamil a René SZOTKOWSKI. *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru (výzkumná zpráva)* [online]. Centrum prevence rizikové virtuální komunikace UP: Olomouc, 2017 [cit. 2020-12-11]. Dostupné z: http://www.e-bezpeci.cz/vysledky2017/.

3 Vymezení pojmu sexting

Tato kapitola se zabývá pojmem „sexting“, který je stěžejním tématem pro tuto práci. Kapitola se nejprve věnuje charakteristice pojmu a typologii sextingu, dále vymezuje aktéry sextingové aktivity a v neposlední řadě popisuje rizika spojená s tímto fenoménem, rozlišuje typy kybervztahů a popisuje problematiku sextingu z pohledu trestního práva.

3.1 Charakteristika pojmu

Podle Oxfordského slovníku můžeme definovat sexting jako „*zasílání sexuálně explicitních textů a obrázků mobilním telefonem*“ (2021, online). Tuto definici vnímá několik autorů (Wolak, Finkelhor, 2011; Leary, 2010) jako velice problematickou zejména z toho důvodu, že sexting není zákonem definován jako trestná forma jednání (Kopecký a Szotkowski, 2019, online). Dále Leary poukazuje na média, jež tento pojem zpopularizovala, aniž by měla správnou a plnou definici (Leary, 2010). Pojem sexting lze tedy velice špatně charakterizovat (Leary, 2010; Kopecký, 2014; Hollá, 2016), protože jej tvoří mnoho trestných činů, které jsou uvedeny v kapitole 3.5 (Sexting z pohledu trestního práva).

Pro pochopení toho, co je obsahem sextingu, je důležité vymezit termín sexuálně explicitní matriál. Holaska (2010) zmiňuje šest faktorů, jež vedou k rozpoznání, zda matriál (fotografie či video) zobrazuje nezletilou osobu při zjevném sexuálním chování. Mezi tyto faktory patří: a) zda je ústřední bod vizuálního zobrazení na genitáliích dítěte nebo pubických oblastech; b) zda je nastavení vizuálního zobrazení sexuálně sugestivní, tj. místo nebo póza obecně spojená se sexuální aktivitou; c) zda je dítě zobrazeno v nepřirozené póze obecně spojené se sexuální aktivitou; d) zda je dítě zcela nebo částečně oblečené nebo nahé; e) zda vizuální zobrazení naznačuje sexuální ostýchavost nebo ochotu zapojit se do sexuální aktivity; f) zda je vizuální zobrazení určeno nebo navrženo tak, aby vyvolalo sexuální odezvu u diváka (Holaska, 2010).

Tento sexuálně explicitní materiál je použit při sextingové aktivitě, jež Leary (2010) považuje za různorodé chování, do kterého spadá: a) nezletilá osoba posílá fotografii nezletilé osobě; b) nezletilá osoba pořizuje nebo šíří své fotografie či fotografie ostatních účastníků sexuálně explicitního chování; c) nezletilá osoba šíří sexuálně explicitní materiál jiné nezletilé osoby, bez jejího svolení; d) nezletilá osoba sdílí sexuálně explicitní materiál na internetu; e) starší nezletilá osoba (mladistvý) požaduje po mladší nezletilé osobě sexuálně explicitní materiál, který může být vyžadován pomocí nátlaku; f) osoba vydávající se za spolužáka za účelem napálit či vydírat nezletilé osoby a přimět je k poslání sexuálně explicitního materiálu; g) dospělá osoba posílá sexuálně explicitní materiál nezletilé osobě nebo dospělá osoba vlastní sexuálně explicitní materiál nezletilé osoby; h) dospělá osoba posílá sexuálně explicitní materiál druhé dospělé osobě (Leary, 2010). Jedná se tedy o různorodé chování, z něhož některé chování může být legální, jiné porušuje zákony o dětské pornografii a jiné je nelegální pro různé trestné činy, jako je lákání online nebo zasílání sexuálně explicitních materiálů nezletilým osobám.

Sexuální explicitní materiál je nejčastěji posílán přes službu sociální sítě, podle výzkumu z roku 2017 mezi nejčastěji využívané sociální sítě používané dětmi a mladistvými (7–17 let) k sextingu patří Facebook, Facebook Messenger a Snapchat (dále Instagram, WhatsApp a Skype), (Kopecký, Szotkowski, 2017, online).

Pro správnou charakteristiku pojmu musíme také hovořit o účastnících sextingu. Sexting je komunikace, která probíhá mezi dvěma či více jedinci. Pokud se účastník sextingu stane online zneužitým, literatura používá pojem oběť nebo pojem online sexuálně viktimizovaný (Gordon-Messer D. et al., 2012; Döring N., 2014; Englander E., 2015 in Hollá, 2016). Oběť sextingu může být vystavena dalším online rizikovým jevům, jako například kyberšikaně, kybergroomingu, vydírání, dětské pornografii, online prostředím, které jsou blíže specifikovány v kapitole čtvrté (Nebezpečné komunikační jevy).

Podle výsledků výzkumného šetření dospěl Gordon-Messer (2012) ke kategorizaci účastníků sextingu:

a) Nesexteři (angl. Non-sexters) – jedinci, kteří nikdy neobdrželi či neposlali druhé osobě sexuálně explicitní materiál (sextovku – angl. sexts).
b) Přijímatelé (angl. Receivers) – jedinci, kteří obdrželi, ale nikdy neposlali sextovku.

c) Odesílatelé (angl. Senders) – jedinci, kteří poslali, ale nikdy neobdrželi sextovku.
d) Obojsměrní sexteři (angl. Two-way Sexters) – jedinci, kteří poslali i obdrželi sextovku (Gordon-Messer et al., 2012).

Hollá (2016) zmíněnou kategorizaci doplňuje o další tři typy sexterů podle povahy realizace sextingu o agresivní, nátlakový a konsensuální sexting (Hollá, 2016). Tato typologie sextingu je vysvětlena v následující kapitole 3.2 (Typologie sextingu).

3.2 Typologie sextingu

Sexting můžeme podle různých autorů rozdělovat do několika typů. Autoři Temple a Choi (2014) dělí sexting na aktivní a pasivní. Pasivní sexting chápou jako přijímání sexuálně explicitního materiálu, zatímco aktivní chápou jako tvoření a sdílení sexuálně explicitního materiálu (Temple, Choi, 2014). Van der Hof a Koops rozdělují mimo jiné sexting na self-sexting a peer-sexting (Van der Hof, Koops, 2011). Self-sexting je posílání sexuálně explicitního materiálu sebe samotného a naopak peer-sexting je posílání sexuálně explicitního materiálu druhých lidí. Někteří autoři dále dělí sexting na consensual (vědomý) a nonconsensual (nevědomý) sexting (Naezer, Oosterhaut, 2020; Hasinoff, 2012), přičemž Hollá tento typ sextingu pojmenovává jako dobrovolný a nátlakový (Hollá, 2016).

Podle autorů Naezera a Oosterhauta (2020) může explicitní materiál vzniknout nevědomě z následujících důvodů: jedinec může být nucen nebo přemlouván k vytvoření a/nebo posílání sexuálně explicitního materiálu vlastní osoby; sexuálně explicitní materiál může být vytvořen pomocí programu Photoshop (a podobných) nebo pomocí technologie Deep fake[5] (Naezer, Oosterhaut, 2020).

Dále může být sexuálně explicitní materiál, který byl vytvořen vědomě, odcizen (především pomocí „hackingu“[6]). Mimo jiné sdílený sexuálně explicitní materiál vědomě i nevědomě může být zveřejněn bez autorova souhlasu a může být proti němu použit k vydírání. V neposlední řadě může jedinec obdržet nechtěný sexuálně explicitní materiál (Naezer, Oosterhaut, 2020).

[5] Deep fake je označení *„realistickou úpravu videa – především tváří zobrazených osob – která umožňuje např. velmi věrohodně změnit mimiku, tedy i samotnou řeč jednotlivých aktérů videa“* (Kopecký, 2019, online).

[6] *„Vnikání do informačních systémů zvenčí a příp. jejich narušování a zneužívání“* (Kohoutek, 2008, online).

Opakem nonconsenual sextingu (nevědomý, nátlakový) je sexting consensual (vědomý, dobrovolný), který je „*formou sexuální aktivity dospívajících a dospělých, prostřednictvím které chtějí jednotlivci uspokojit sexuální zvědavost*“ (Hollá, 2016, s. 49). Může také představovat sblížení dvou osob bez sexuální blízkosti. Někteří jedinci prostřednictvím sextingu mohou vyjadřovat svou intimitu, důvěru či závazek k druhé osobě (Hollá, 2016).

Kromě těchto typů sextingu můžeme diferencovat další typy sextingu, tedy: partnerský – konsenzuální, nátlakový sexting, sexting jako forma pozornosti a přitěžující sexting (Wolak, Finkelhor, 2011; Döring, 2014 in Hollá, 2016). Již byla uvedena charakteristika konsensuálního sextingu (partnerského, vědomého – consensual, dobrovolného) a sextingu nátlakového (nevědomého – consensual). Dalším rysem sextingu je touha po pozornosti (sexting jako forma pozornosti), kdy dítě či dospělá osoba posílá sexuálně explicitní materiál pro upoutávání pozornosti druhé osoby (Wolak, Finkelhor, 2011). Posledním typem je přitěžující sexting, který probíhá jako sexting konsensuální, tedy probíhá mezi dvěma osobami v partnerském či sexuálním vztahu, ale může se časem změnit na nátlakový a deviantní sexting. Rizikem sextingu je mimo šíření soukromých sexuálně explicitních zpráv, také šikanování, vydírání, vyloučení ze školy nebo zaměstnání (Hollá, 2016).

Je důležité zmínit také formy sextingu, jež jsou definovány podle obsahu sexuálního explicitního materiálu. Mezi tyto formy patří:

a) Sexting ve formě textu – tato forma sextingu je brána jako nejméně nebezpečná, zejména proto, že je běžnou součástí seznamování. Stále tu je však riziko nebezpečných jevů (kyberšikana, kybergrooming atd). Sexting ve formě textu (intimních, erotický zpráv) provozuje 24,7 % českých dětí (1 208 dětí z 4 878 dětí);
b) Sexting ve formě fotografií – jedná se o zasílání vlastních intimních fotografií. Provozuje jej 15,37 % českých dětí;
c) Sexting ve formě videa – jedná se o rozesílání intimních videí v online prostředí. Přibližně 6 českých dětí (z 4 878 dětí) sdílí videa s druhou osobou. Častěji rozesílají intimní videa chlapci než dívky (Kopecký, Szotkowski, 2017).

3.3 Rizika sextingu

Problematika sextingu v sobě skrývá mnohá rizika, o kterých mluvíme jako o negativních komunikačních jevech. Mezi tyto jevy řadíme například kybergrooming, kyberstalking, kyberšikanu apod. Avšak těmito negativními jevy v online prostředí se zabývá a specifikuje je kapitola čtvrtá.

Existují výzkumy, které mluví o tom, že aktéři sextingu mají větší sklony k tomu, cítit se smutně a beznadějně a mívají větší sklony k sebevražedným myšlenkám a pokusům (Bradley, 2020). Bradley (2020) poukazuje na to, že šíření citlivého materiálu bez souhlasu odesílatele může mít dlouhodobý charakter, což může mít za následek také negativní vliv na sebeúctu. Sexting také s sebou nese možné sociální důsledky, jež mohou negativně ovlivnit sebevědomí aktérů sextingu (Bradley, 2020). Sexting dále může být důsledkem mnoha psychických problémů, jako je deprese, úzkost nebo sebevražedné chování. Rizika těchto důsledků sextingu se zvyšují v případě šikany (kyberšikany) (Bradley, 2020; Hollá, 2016).

Kurčíková (2013) vidí rizikovost sextingu několika způsoby: a) sexting je založen na citlivém materiálu, který může být zneužit; b) tento citlivý materiál může být zneužit i po několika letech od svého vzniku; c) v důsledku sextingu může být jedinec vystaven harašení či sexuální agresi; d) šířením sexuálně explicitního obsahu druhé osoby se může jedinec dopustit přestupku, či trestného činu – šíření dětské pornografie (Kurčíková, 2013). Hollá (2016) zmiňuje další rizika sextingu, mezi které patří: a) subjektivní anonymita, kdy si děti a mládež neuvědomují, že virtuální prostředí není anonymní, tedy, že se obsah může dostat k dalším lidem; b) citlivý materiál je dlouhodobě dostupný a může způsobit problémy se zaměstnavatelem (v zaměstnání) i problémy v osobních, partnerských a rodinných vztazích (Hollá, 2016).

Levine (2004) označuje sexting za praktiku bezpečnější formy sexu a naznačuje, že by se na sexting nemělo výlučně nahlížet jako na riskantní a nezdravé chování, ale může se jednat o nový způsob pro děti a mladistvé k prozkoumání své sexuality (Levine, 2013). Časté užívání internetu jako nástroje pro realizaci sextingu a naplnění sociálních potřeb zvyšuje pocity odcizení od druhých osob i od sebe samého. U dospívajících to může mít za následek opoždění či pokřivení vývojového období, jehož cílem je utváření identity, afiliace a intimity (Boies et al., 2004).

3.4 Kybervztahy a motivace k sextingu

Dle výzkumu „České děti v kybersvětě“ z roku 2019 *„26,77 % respondentů (7 274 dětí z 27 177 dětí) potvrdilo, že dostali od jiného uživatele či uživatelky internetu nabídku na setkání v reálném světě (uživatele neznali z reálného světa). Z pozvaných pak na schůzku dorazilo téměř 70 % dětí (5 081 z 7 274)“* (Kopecký, Szotkowski, 2019). Z toho vyplývá, že seznamování se přenáší do virtuálního světa, což s sebou přináší i některá úskalí. Kybervztah je druh mezilidského vztahu, který vznikl prostřednictvím online kontaktu a je rozvíjen a udržován především elektronickou konverzací. Kybervztahy se formují a také mizí rychleji než vztahy v reálném světě. Suler (1998) srovnává kvality kybervztahů s reálnými vztahy. Za nejdůležitější považuje to, jak vnímáme člověka pouze prostřednictvím psaného textu a domýšlíme si vzhled druhé osoby, neverbální projevy a vytváří se tím prostor pro projektivní tendenci, která může vést ke zklamaní z nenaplněných představ (Suler, 1998 in Divinova, 2005).

Griffiths (2001 in Divínová) představuje typologii kybervztahů, kterou dělí na tři základní typy:

a) V online vztahu jsou jedinci, kteří se nikdy osobně nesetkali. Obvykle se zapojují do výměn explicitně sexuálních textů. Možný gender swapping. Pokud mají v reálném světe partnery, nemají pocit, že by jim byli nevěrní. Tyto vztahy bývají krátkodobého charakteru a může se u jedinců objevit závislost na internetu.
b) Setkání v online prostředí má větší význam než vztah v reálném prostředí. Tyto vztahy bývají dlouhodobého charakteru.
c) Lidé se nejdříve setkali osobně a poté svůj vztah udržují prostřednictvím internetu. Obvykle se tak děje kvůli zeměpisné vzdálenosti. Vztah může i nemusí být trvalý, v závislosti na míře emoční intimity a závazku (Griffiths, 2001 in Divínová, 2005).

Szotkowski a Kopecký (2018) uvádějí řadu důvodů pro realizaci sextingu pubescentů. V první řadě je sexting vnímán jako součást romantických vztahů. Sexting uvnitř partnerského vztahu je považován za projev lásky, intimity a vzájemné důvěry. Dále je sexting využíván jako nástroj pro potlačení nudy. Nuda se podle řady výzkumů stává nejčastějším důvodem pro sdílení sexuálně explicitních materiálů s vrstevníky, a to zejména v prostředí sociálních sítí. Další motivací je sociální nátlak, který může vznikat v rámci tlaku konkrétní sociální skupiny (např. spolužáků/spolužaček). Jiným důvodem k sextingu je sebeprezentace jako produkt konzumní společnosti (Kopecký, Szotkowski, 2018). Řada autorů dává do souvislosti sexting a požadavky současné konzumní společnosti.

Prostřednictvím médií a sociálních sítí jsou nám předkládány vzory toho, jak bychom měli a neměli vypadat, jak bychom se měli a neměli oblékat či jak bychom se měli a neměli chovat. Děti mají od útlého věku potřebu napodobovat vzory chování. Tyto vzory jsou jim poskytnuty médii, jež ukazují, že sdílet osobní a intimní život je zcela normální. Toto může zapříčinit, že děti nevnímají sexting jako nebezpečný a rizikový. Dalším důvodem je pomsta (Kopecký, Szotkowski, 2018). Pomsta bývá častěji vídána u ex-partnerů, u kterých mluvíme o pojmu „revenge pornography“, jež je spojována s rizikovostí sextingu. Salter a Crofts (2015) popisují pojem „revenge pornography“ jako kategorii online pornografie zahrnující fotografie či videa, jež byly vytvořeny se souhlasem zobrazených osob, avšak byly distribuovány bez jejich souhlasu (Salter, Crofts, 2015).

Se sextingem je vázán i kybersex, u kterého Divínová (2005) uvádí motivace, jež jedince vedou k provozování kybersexu. Mezi nejsilnější motivaci patří samotná touha po sexuálním uspokojení, která převládá více u mužů než žen, z důvodu, že ženy více upřednostňují citové uspokojení. Jako další podstatný motiv kybersexu je touha po poznání. Jedinec má přirozenou potřebu poznávat nové věci a osvojovat si nové dovednosti. Tento typ motivace můžeme nejčastěji pozorovat u dětí a adolescentů.

Další motivací může být touha být sám sebou, kdy efekt online disinhibice způsobuje, že *„přiznávání sexuálních přání je docela snadné naprosto neznámému člověku. Jedinec nemá takové obavy z případného odmítnutí a odsouzení“* (Divínová, 2005, s. 116). Touha odreagovat se je dalším motivem pro kybersex, kdy kybersex je označován jako zábava a uvolnění. Jedinec může být také motivován touhou být žádaný. Tato touha může být důsledkem absence sociálních vazeb, které si bude chtít vynahradit prostřednictvím komunikace na internetu (chatovací místnosti). Virtuální svět může být pro introvertní a nesmělé jedince přínosem pro jejich snahu získat partnera pro reálný sex. Mezi další motivace ke kybersexu patří vzrušení z anonymity a interaktivity (Divínová, 2005).

3.5 Sexting z pohledu trestního práva

Fenomén sextingu může nést následky nejen psychologické a sociální, ale také právní. Ačkoliv sexting jako takový není v zákoně definován jako trestný čin, sextingové aktivity mohou být propojeny s celou řadou trestných činů. Důležitostí pro trestní následky sextingu je souvislost s mnoha proměnnými. Hlavní proměnnou je věk jedince. Pokud oba aktéři sextingu dovršili osmnácti let problematika dětské pornografie zcela odpadá. Pokud však příjemce začne sexuálně explicitní materiál šířit třetím osobám, mohou nastat právní otázky v oblastech autorských práv, ochraně soukromí či pomluvy (Povolný, 2010).

Věk v otázkách sextingu je nejdůležitějším aspektem této problematiky. Mašková (2012) a kol. v Metodickém manuálu pro pedagogické pracovníky, které vydalo Národní centrum bezpečnějšího internetu, uvádí pojem český právní paradox. Tento pojem popisuje rozpor, že *„osoby starší 15 let mohou vést pohlavní život (nedopouští se tím trestného činu), nesmí se však při tom fotografovat, natáčet nebo vést jiné záznamy (mohly by se tím dopustit trestného činu výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií)“* (Mašková et al., 2012, s. 12).

Směrnice 2011/93/EU o boji proti pohlavnímu zneužívání a pohlavnímu vykořisťování dětí a proti dětské pornografii z roku 2011 definuje dětskou pornografii jako: jakýkoliv materiál, který zobrazuje dítě, jež se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo jakékoli zobrazení pohlavních orgánů dítěte prvotně k sexuálním účelům, a také jako jakýkoliv materiál, zobrazující osobu se vzhledem dítěte, která se účastní skutečného nebo předstíraného jednoznačně sexuálního jednání, nebo každé zobrazení pohlavních orgánů osoby se vzhledem dítěte k prvotně sexuálním účelům, nebo také realistické obrázky dítěte, které se účastní jednoznačně sexuálního jednání, nebo realistické obrázky pohlavních orgánů dítěte k prvotně sexuálním účelům (Evropský parlament a Rada EU, 2011).

Vlachová (2009) uvádí trestné činy, jež mohou být spáchány v důsledku sextingu. Mezi tyto činy patří omezování osobní svobody, znásilnění, pohlavní zneužití, výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií, zneužití dítěte k výrobě pornografie, ohrožování výchovy dítěte a nebezpečné pronásledování. Samozřejmě spolu s těmito činy existuje celá řada dalších činů, například vydírání, porušení autorských práv apod. (Vlachová, 2009).

Tabulka 1: Trestné činy spáchané v důsledku sextingu.

Trestný čin	**Paragraf**	**Výška trestu**
Omezování osobní svobody	§ 171	až 2 roky
Znásilnění	§ 185	6 měsíců až 5 let
Pohlavní zneužití	§ 187	1 až 8 let

Trestný čin	Paragraf	Výška trestu
Výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií	§ 192	až 2 roky
Zneužití dítěte k výrobě pornografie	§ 193	1 až 5 let
Ohrožování výchovy dítěte	§ 201	až 2 roky
Nebezpečné pronásledování	§ 354	až 1 rok

(Vlachová, 2009, online)

4 Nebezpečné komunikační jevy

Mezinárodní telekomunikační unie (ITU) OSN uvádí, že v roce 2018 využívalo internet více než 4 mld. lidí, což odpovídá 51 % světové populace (Burešová, 2019). Je zřejmé, že neustálý pokrok v oblasti informačních a komunikačních technologiích představuje pro společnost mnohem více příležitostí k alternativním způsobům komunikace. I přes mnohá pozitiva související s komunikačními technologiemi se v současnosti více setkáváme s mnoha negativními a nebezpečnými komunikačními jevy. Internet poskytuje nové místo pro kriminální aktivity, kterým v krátkosti věnuje tato kapitola.

4.1 Kyberšikana

Kyberšikana je vnímaná jako závažný společenský problém 21. století, který nelze stoprocentně zastavit, jelikož vzniká v prostoru, kde je klíčovým pojmem anonymita. Definic termínu je mnoho, avšak většina z nich je založena na výkladu definice pojmu tradiční (školní) šikany. Definice termínu autora Billa Belseyho zní následovně: „*Kyberšikana znamená použití informačních a komunikačních technologií jako jsou email, mobilní telefon a pager, instant messaging a hanlivé osobní webové stránky pro podporu úmyslného, opakovaného a nepřátelského chování jedince či skupiny za účelem ublížení druhým*“ (Balsey, Shariff, 2008, online). Problematika kyberšikany se týká nejvíce dětí a mladých lidí, avšak s nástupem a rozvojem sociálních sítí se můžeme setkat i s kyberšikanou u dospělých jedinců.

Kyberšikana má mnoho podob, v první řadě je prováděna pomocí osobního počítače s připojením k internetu či mobilním telefonem. Především nástup chytrých zařízeních umožňuje jednoduchou realizaci a zvyšuje tím problém rizika kyberšikany (Šmahaj, 2014). Podle Nancy Willard (2007) existuje několik způsobů chování, které spadají do pojmu kyberšikany:

a) Kyberobtěžování (cyberharrassment) – jedná se o určité chování či akce, obvykle opakované či trvalého charakteru, jež jsou cíleně zaměřeny na konkrétní osobu. Jedná se o typ kyberšikany, která je jednostranná a trvá delší dobu;

b) Provokování (flaming) – jedná se o nepřátelskou výměnu názorů v kyberprostoru, která může rychle eskalovat ve vyhrožování a nenávistné komentáře;
c) Napodobování a používání cizí identity (impersonation) – toto chování se vyznačuje převzetím osobních údajů druhé osoby pro vlastní využití a následné používání cizí identity pro vlastní potřebu. Nejčastěji agresor používá cizí fotografie pro vytvoření účtu na sociálních sítích, aby mohl anonymně působit v kyberprostoru;
d) Očerňování (denigration) – pomluvy, jež jsou šířeny online prostorem druhou osobou. Jedná se tedy o nepravdivé informace, které mají za cíl poškodit jméno druhé osoby;
e) Odhalování (outing) – jedná se o přeposílání osobních materiálů citlivého a zahanbujícího charakteru;
f) Vyloučení (exclusion) – jedná se o vyloučení z online skupiny z důvodu hrubého chování (Willard, 2007).

4.2 Kybergrooming

Termín kybergrooming (child grooming, grooming) označuje „*chování uživatelů internetu (predátorů, kybergroomerů), které má v oběti vyvolat falešnou důvěru a přimět ji k osobní schůzce*“ (Kopecký, 2010, s. 3). Výsledkem osobní schůzky může být sexuální zneužití oběti, fyzické násilí, zneužití oběti pro dětskou prostituci apod. Kybergrooming je často vázán na komunikační platformy, nejčastěji veřejný chat, internetové seznamky (klasické seznamky, Badoo, Tinder) a v posledních letech také na sociální sítích (Facebook, Instagram, Twitter a další). Psychická manipulace, která je klíčová pro pachatele, trvá několik měsíců až let. Kopecký (2014) uvádí, že manipulace trvá většinou více než 3 měsíce, avšak záleží na situaci a způsobu manipulace. Průběhy vytváření vztahů mezi pachatelem a obětí dle Kopeckého (2014) jsou různé: příprava kontaktu – kontakt s obětí – příprava na osobní schůzku – osobní schůzka. Pachatel při manipulaci dítěte používá různé techniky a postupy, které mu umožňují postoupit až do poslední fáze manipulace – osobní schůzky.

a) Příprava kontaktu – většinou se jedná o pachatele, který si svou identitu zcela pozmění anebo si ji jen v některých detailech upraví – vylepší. Zejména se jedná o změnu věku, bydliště, jména a příjmení. Kopecký (2010) rozděluje falešnou

identitu na statickou a dynamickou. Pro statickou identitu je charakteristická stálá totožnost falešné identity (stejná falešná identita pro všechny oběti). Dynamická identita je charakterizována komunikací pachatele s více oběťmi, při které přizpůsobuje svou komunikaci a identitu podle jednotlivých obětí tak, aby jim byl co nejvíce atraktivní (Kopecký, 2010);

b) Kontakt s obětí – v této fázi se snaží pachatel zaujmout a prohloubit virtuální vztah s obětí. Pachatelé kybergroomingu v kontaktu s oběťmi nejčastěji využívají efektu zrcadlení (mirroring), kdy se pachatel snaží o získání sympatií a nenásilně přejímá styl psaní, záliby, zájmy, přizpůsobuje si věk, bydliště atd. Dalším využívaným prostředkem je fishing, neboli snaha získat co nejvíce osobních údajů obětí. V této fázi se mohou objevovat náznaky sextingu;

c) Příprava na osobní schůzku a osobní schůzka – fáze přípravy na setkání spočívají ve správné manipulaci oběti. Pachatel „připravuje“ oběť na realitu. Tato fáze může být stěžejní, pokud si pachatel s falešnou identitou pozměnil svůj věk, tedy oběť očekává osobu ve stejné věkové kategorii. Zde jsou využívány různé techniky pachatele, jak překonat věkový rozdíl mezi ním a obětí. V této fázi se může vyskytovat vydírání oběti, např. fotografiemi či pachatel může použít vydírání fyzickým násilím;

d) Osobní schůzka se stává hlavním cílem snah pachatele a je zakončením předcházejících etap. První osobní schůzka může být i „nevinného“ charakteru, kdy si pachatel testuje, zda oběť přijde na schůzku sama, zda dobře přijme věkovou hranici mezi nimi či zdali se nejedná o smluvený zátah policie. Pokud pachatel testuje svou oběť a pokračuje v „nevinných“ schůzkách, jen prohlubuje psychickou převahu nad obětí a lépe získává osobní informace o oběti, které později může využít ve svůj prospěch. Konečnou fází procesu je samotný akt zneužití dítěte, který má nejen fyzický, ale především psychický dopad na oběť a její budoucnost (Kopecký, 2014).

4.3 Kyberstalking

Pojem kyberstalking vznikl spolu s vývojem internetu jako nová forma viktimizace. Kolouch definuje kyberstalking jako opakované kontaktování oběti prostřednictvím SMS zpráv, e-mailů, telefonátů a sociálních sítí (Kolouch, 2016). Čírtková (2008) uvádí, že ke kyberstalkingu patří zejména: zasílání obtěžujících emailů; negativní zprávy o oběti v různých chat-roomech; nevyžádané, zlovolné prezentace oběti na různých místech v internetovém prostoru; vyhrožování prostřednictvím internetu, elektronická sabotáž (zavirování počítače, slídění v počítači oběti, odcizování elektronických dat), (Čírtková, 2008).

Mezi vlastnosti kyberstalkera patří vytrvalost a systematičnost. Kyberstalker může využívat i falešných identit ke kontaktování oběti. Chování útočníka může vyvolat u oběti obavy o své soukromí, zdraví či život. Kyberstalking může být samotným pokračováním klasického stalkingu nebo může podnítit myšlenku na realizaci stalkingu mimo kyberprostor.

4.4 Netolismus

Netolismus je závislostní chování ve vztahu k internetu závislostí psychickou. Podle Marka Griffithse se rozděluje toto závislostní chování do pěti základních kategorií:

a) Závislost na virtuální sexualitě – nutkavé používání webových stránek pornografického zaměření;
b) Závislost na virtuálních vztazích – nadměrná závislost na virtuálních vztazích a na online komunikaci;
c) Internetové kompulze – kompulzivní nakupování či hraní online počítačových her;
d) Přetížení informacemi – nadměrné získávání informací přes hledání v databázích a surfování po internetu;
e) Závislost na počítači – nadměrné hraní počítačových her a surfování po internetu (Griffiths in Blinka, 2014).

Užívání služeb internetu může být zdravé, patologicky závislé nebo se uživatel může nacházet někde mezi těmito odlišnými póly. Při určování, kde se osoba na tomto kontinuu nachází, doporučuje Suler (1999) brát v úvahu 8 faktorů:

a) Množství a druh potřeb, které jsou aktivitou oslovovány (The number and types of needs being addressed by the activity);
b) Stupeň deprivace (The underlying degree of deprivation);
c) Druh internetové aktivity (The type of Internet activity);
d) Vliv internetové aktivity na stupeň fungování osobnosti (The effect of Internet activity on in-person level of funcioning);
e) Subjektivní pocit stresu (Subjective feelings of distress);
f) Vědomá znalost potřeb (Conscioust awareness of needs);
g) Zkušenost a fáze zapojení (Experience and the phase of involvement);
h) Rovnováha a integrace reálného života a života v kyberprostoru (The balance and integration of in-person and cyberspace living), (Suler,1999).

Mezi virtuální drogy, na kterých může být jedinec závislý, patří: online hraní počítačových her, chatování, prohlížení e-mailů, běžné surfování po internetu, online nakupování (shopaholismus), sociální sítě (Instagram, Facebook, Twitter). Závislost na virtuálních drogách může s sebou přinášet do života jedince psychologické, sociální, pracovní i školní komplikace. Člověk závislý na virtuální droze splňuje podle adiktologie tyto příznaky:

a) Význačnost – virtuální droga má pro uživatele určitý význam a stává se důležitým prvkem jeho života. Začíná pomalu ovládat myšlení, cítění a chování;
b) Změna nálady – závislému jedinci se změní nálada při použití internetu či navštívení aplikace nebo při zapnutí počítačové hry;
c) Tolerance – Jako u klasické závislosti se člověk při užívání virtuální drogy stává více tolerantní. To znamená, že pro své uspokojení musí trávit více času online;
d) Odvykací příznaky – odvykací příznaky se objevují při omezení nebo ukončení aktivity. Zejména jsou to pocity vzteku, nervozity či smutku;
e) Konflikt – člověk závislý na virtuální droze prožívá dva konflikty – mezilidský a vnitřní konflikt;
f) Relaps – relaps se projevuje tím, že závislý jedinec má tendenci opakovat dřívější závislostní chování, se kterým sám zcela nesouhlasí. Např. znovuzaložení smazaného účtu na sociální síti (Adiktologická ambulance, 2010).

5 Průzkum informovanosti dětí druhého stupně základních škol o sextingu

Empirická část práce je věnovaná průzkumu o informovanosti a o zkušenostech dětí druhého stupně základní školy s novodobým fenoménem sextingu. Empirická část se skládá z podkapitol projektu průzkumu, analýzy výsledků průzkumu a následné interpretace výsledků průzkumu a závěrečného shrnutí.

5.1 Projekt průzkumu

Pro praktickou část práce je stanovena výzkumná otázka „Jaká je informovanost a zkušenost dětí druhého stupně základní školy s fenoménem sexting?“ Pro zjištění odpovědi je nutné stanovit cíl průzkumu.

Cílem průzkumu je zjistit, jak jsou děti v období staršího školního věku obeznámeny s tématem sexting, a zda mají s danou problematikou osobní zkušenost. Dále zjišťuje, zda jsou si děti vědomy rizikovosti a nebezpečnosti tohoto jevu či jsou si vědomy, že některé skutky související s tímto tématem mohou být upraveny trestním zákonem.

Průzkum je založen na nejnovějším výzkumu v České republice, který se uskutečnil v roce 2017 a byl zrealizován Centrem prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci ve spolupráci se společností O2 Czech Republic. Do výzkumu se zapojilo 4 878 dětských respondentů z celého území České republiky. Nejvíce dotazovaných bylo ve věku 13–15 let, z těchto důvodů může sloužit ke srovnání s praktickou částí této práce. Na základě stanovené výzkumné otázky a stanovených cílů průzkumu společně s poznatky z výzkumu z roku 2017 bylo pro průzkum stanoveno sedm hypotéz:

Hypotéza č. 1: Více děti posílá textové zprávy s textovým obsahem než audiovizuálním obsahem.

Hypotéza je podložena výše uvedeným výzkumem z roku 2017, kdy bylo zjištěno, že sexting ve formě textu provozuje 24,76 % a ve formě fotografie 15,37 % dětí (Kopecký, Szotkowski, 2017).

Hypotéza č. 2: Dívky provozují sexting častěji než chlapci.

Tato hypotéza vznikla také na základě výzkumu „Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru“, který zjistil, že 50,41 % dívek z dotazovaných respondentů provozuje sexting. Také zjistil, že podle představy dotazovaných dětí častěji provozují sexting dívky, na čemž se shodlo 70,27 % respondentů (Kopecký, Szotkowski, 2017).

Hypotéza č. 3: Děti posílají své intimní fotografie nejčastěji za účelem pozornosti druhé osoby.

Nejčastější motivací pro pořízení intimní fotografie je pozornost druhé osoby. Toto tvrzení vyplývá ze zmiňovaného výzkumu, jenž zjistil, že nejčastěji respondenti zasílají intimní fotografie svým partnerům/partnerkám jako dárek (Kopecký, Szotkowski, 2017).

Hypotéza č. 4: Nejčastěji využívaným prostředkem pro komunikaci se sexuálním podtextem je sociální síť Facebook.

Výzkum uvádí, že nejčastější nástroj pro realizaci sextingu je Facebook, který používá pro tyto účely přes 65 % dětí (Kopecký, Szotkowski, 2017). Z výzkumu z roku 2019 (České děti v kybersvěte) vyplývá, že Facebook je po YouTube nejčastěji používanou sociální sítí mezi dětmi od 7–17 let (72 % dětí používá Facebook), (Kopecký, Szotkowski, 2019).

Hypotéza č. 5: Více než 5 % dětí provozujících sexting bylo k tomuto jednání donuceno jinou osobou.

Již zmíněný výzkum poukazuje na to, že více než 7 % dotazovaných dětí bylo k samotnému provozování sextingu donuceno druhou osobou, tedy se jednalo o nedobrovolné jednání ze strany odesílatele (Kopecký, Szotkowski, 2017).

Hypotéza č. 6: Respondenti vnímají zasílání intimních fotografií jako vysoce rizikové.

Tato hypotéza je inspirována výzkumem Kopeckého a Szotkowskiho (2017), kteří uvádějí, že více než 74 % dětských respondentů označuje sexting jako vysoce rizikový jev (Kopecký, Szotkowski, 2017).

Hypotéza č. 7: Respondenti nemají představu o právní rovině sdílení či přeposílání vlastního intimního materiálu či intimního materiálu druhé osoby.

Tato hypotéza je opět inspirovaná zmiňovaným výzkumem, který zjistil, že 30,61 % dětí se domnívá, že pořizování vlastního intimního materiálu není osobám mladším 18 let zakázáno (Kopecký, Szotkowski, 2017).

Kvantitativní průzkumné šetření bylo zrealizováno prostřednictvím nestandardizovaného dotazníku, který byl zvolen z důvodu oslovení co nejvíce respondentů. Anonymní dotazník byl vytvořen prostřednictvím online formuláře Google.com, přes který byl též distribuován pomocí webového odkazu, jenž byl zaslán respondentům do emailové schránky. Důvodem pro výběr online formy dotazníku byl vliv pandemie viru COVID-19, která přinesla mnoho opatření tykající se zákazu osobního kontaktu. Dalším důvodem pro výběr online dotazníku byla jednoduchá manipulace pro respondenty, časová nenáročnost a z hlediska anonymity a otevřenosti vůči otázkám. Dotazníkové šetření probíhalo během měsíců leden až březen 2021.

Dotazník je tvořen dvaceti sedmi otázkami, které jsou otevřeného a uzavřeného charakteru. Dotazník je zcela anonymní a skládá se ze tří částí, jež doporučuje Gavora (2000). První část je tvořena informačním textem tvořeným oslovením respondenta, představením řešitele průzkumu, vysvětlením důvodu, k čemu dotazník poslouží a zmiňuje stručné pokyny k vyplnění dotazníku. Druhá (hlavní) část dotazníku obsahuje samotné otázky a poslední část je věnována poděkování za vyplnění a účast v průzkumu. Vzhledem k tomu, že dotazník je určen pro děti ve starším školním věku, zvolila jsem neformální oslovení – tykání.

Výzkumný soubor dotazovaných respondentů tvoří děti druhého stupně základní školy ve věku od 11 do 15/16 let. Celkem odpovědělo 148 dětí (67 dívek a 80 chlapců). Dotazník byl realizován na školách ve Středočeském kraji, konkrétně v okrese Kutná hora. Prostřednictvím emailové adresy jsem oslovila cca 16 škol, ovšem reálně se mého šetření zúčastnilo 5 tříd základních škol. První dvě otázky (graf 1 a 2) dotazníku byly určeny ke zjištění pohlaví a věku respondentů. Dotazníkového šetření se zúčastnilo více chlapců než dívek (54,1 %). Nejvíce respondentů bylo ve věku 13–14 let, tudíž se jednalo o jedince docházející do 8.–9. ročníku základní školy.

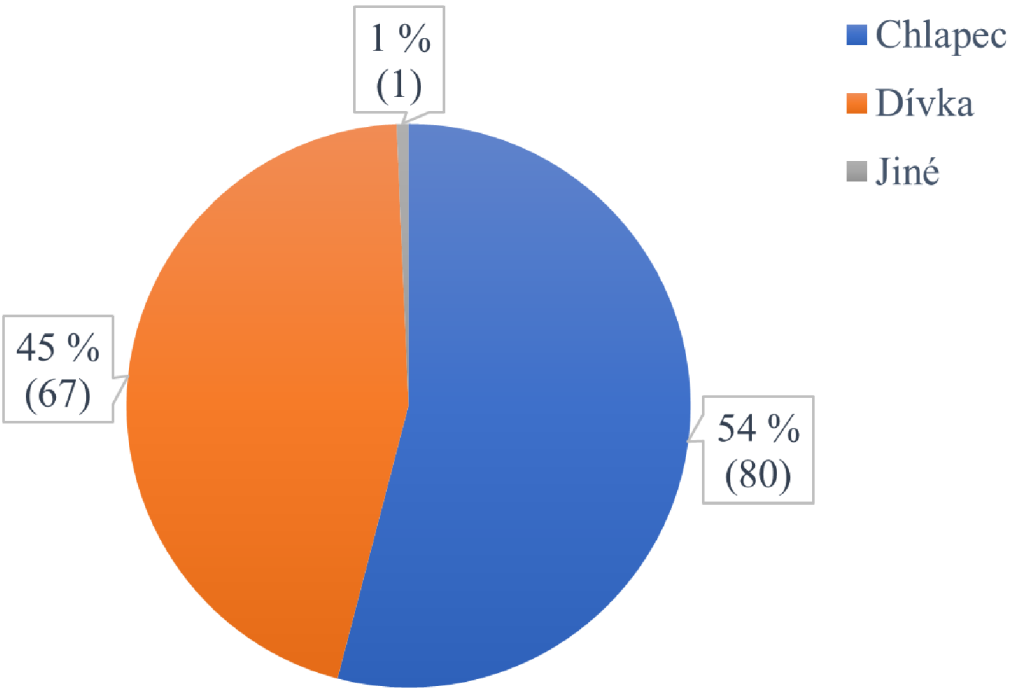

Graf 1: Pohlaví

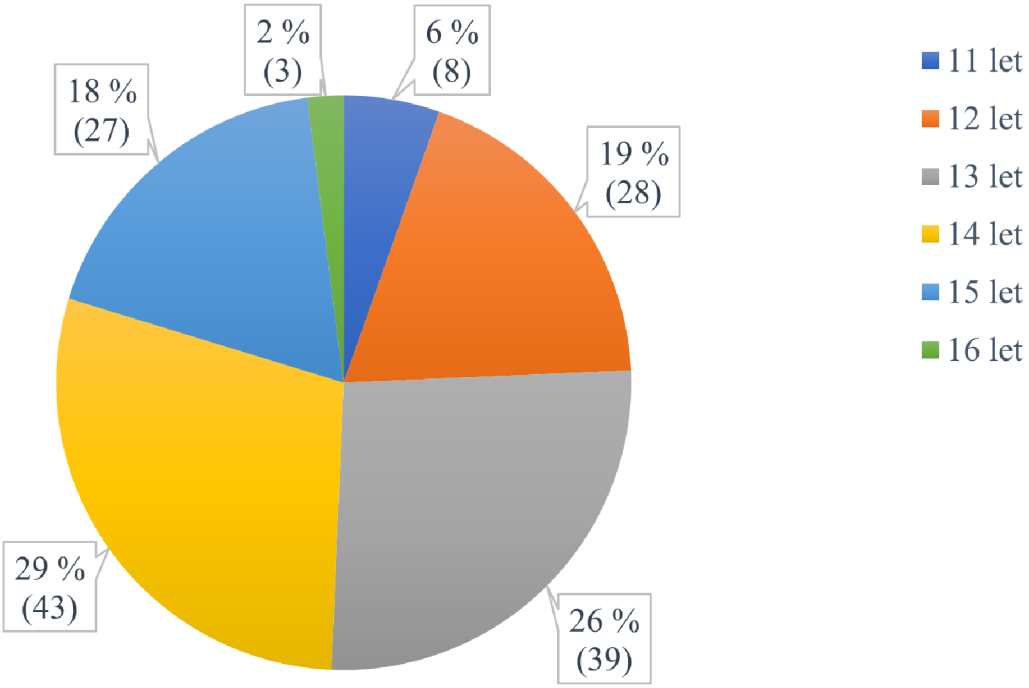

Graf 2: Věková struktura

5.2 Analýza a interpretace výsledků

Výsledky dotazníkového šetření jsou zpracovány formou grafů, především pro názornou přehlednost. Potvrzení či vyvrácení hypotéz je interpretováno spolu se samotnými výsledky šetření.

Otázka č. 3: „Setkal/a jsi se s pojmem sexting?“

Třetí otázka zjišťovala informovanost respondentů o pojmu sexting. Pro získání lepší představy o dotazovaném pojmu byla součástí otázky definice pojmu, která byla převzata ze slovníku cizích slov abz: *„sextování, tj. elektronické rozesílání textových zpráv, fotografií, obrázků, videí s intimním eroticko-sexuálním obsahem (často i pornografickým)“* (Kohoutek, © 2005–2021, online). Tato definice byla předem vyzkoušena na pěti dětech (10–12 let), které potvrdily její srozumitelnost.

Z grafu č. 3 je patrno, že většina dotazovaných respondentů (65 %) se s pojmem sexting nesetkala. Výsledek byl překvapující z toho důvodu, že pouhých 36 respondentů ze 71 respondentů ve věku 14–16 let zná pojem sexting. Necelá polovina respondentů v tomto věkovém rozmezí se s tímto pojmem stále nesetkala, což poukazuje na to, že této problematice není věnována dostatečná pozornost, jak ve školním, tak i v rodinném prostředí.

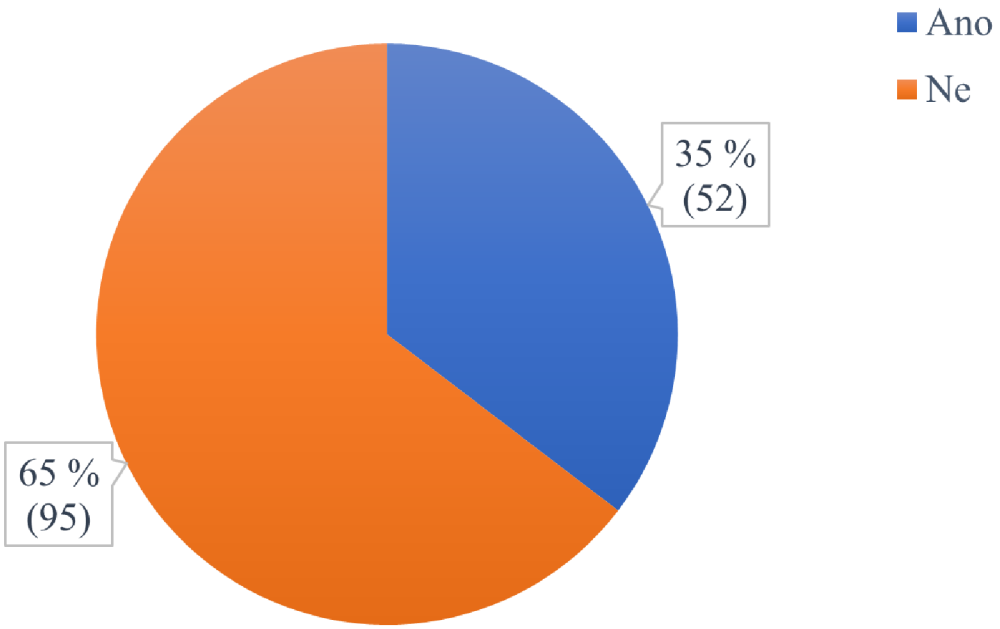

Graf 3: Znalost pojmu sexting

Otázka č. 4: „Pokud tvoje odpověď byla ano, tak kde jsi se s tímto pojmem setkal/a?“

Nejvíce se respondenti setkali s pojmem sexting v online prostředí, především prostřednictvím sociálních sítí. Zde je nutné poukázat na to, že i přes skutečnost, že rodina a škola jsou základními činiteli socializace, děti nejsou v tomto prostředí s danou problematikou seznámeny. V této otázce mohli respondenti zvolit více odpovědí. Výsledné zjištění se dalo očekávat, jelikož internet se stává v životě dítěte hlavním informační zdrojem.

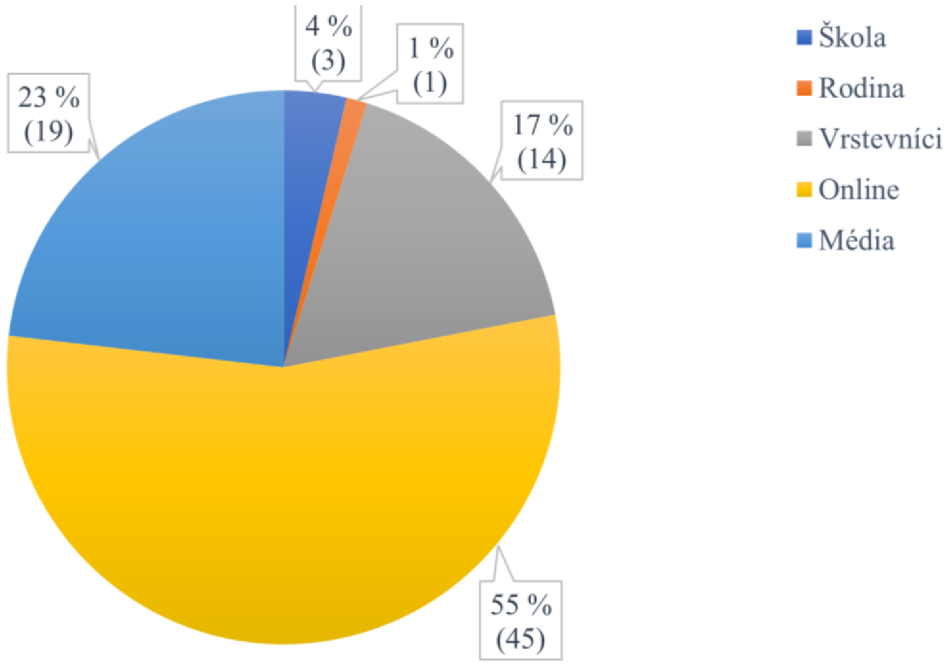

Graf 4: Prostředí, ve kterém se respondenti s pojmem setkali

Součástí dotazníků byla otázka zabývající se sociálními sítěmi, konkrétně otázka č. 24: „**Jakou sociální síť nejčastěji využíváš ke komunikaci s ostatními lidmi? Můžeš zvolit více odpovědí.“** Z výsledku bylo zřejmé, že nejčastěji děti využívají sociální síť Instagram (37 % respondentů), která umožňuje svým uživatelům sdílet fotografie, videa, a také chatovaní s ostatními lidmi. Na druhém místě skončila sociální síť Facebook, kterou nejčastěji využívá 16 % dotazovaných respondentů. V odpovědích se také objevily nové sociální sítě, např. Discord či Reddit. Také se objevovaly sítě, jež se nejčastěji využívají v rámci online výuky, jako je Teamspeak či Google Duo.

Otázka č. 6 a 7: „Už jsi někdy někomu poslal/a nahou fotografii, fotografii ve spodním prádle? Už jsi někdy někomu poslal/a zprávu s erotickým podtextem (zpráva zaměřená na sex a erotiku)?“

Z grafu č. 5 je patrno, že většina respondentů se nezúčastnila této formy sextingu. Tuto formu sextingu více provozují dívky než chlapci, konkrétně 4,7 % dotazovaných dívek a 5,4 % dotazovaných chlapců. Dohromady se tedy účastnilo této formy sextingu 10,8 % z celkového počtu dotazovaných.

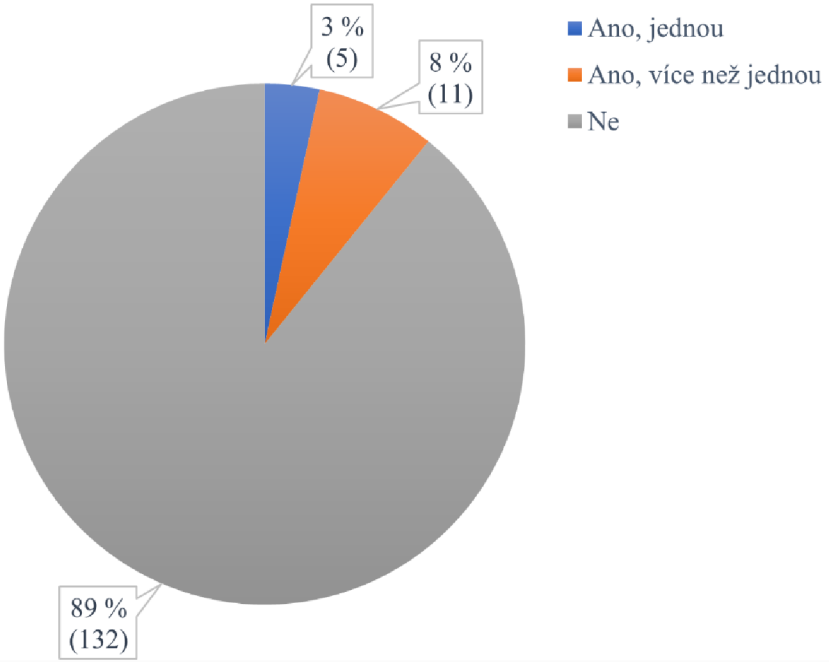

Graf 5: Zaslání intimní fotografie druhé osobě

U grafu č. 6 je patrné, jako u grafu č. 5, že většina dotazovaných respondentů neprovozovala sexting. Sexting ve formě textu provozují více chlapci než dívky, a to 7,4 % dotazovaných chlapců a 6 % dotazovaných dívek. Ve formě textu provozovalo sexting celkově 14 % dotazovaných respondentů, což **potvrdilo hypotézu č. 1: Více děti posílá textové zprávy s textovým obsahem než audiovizuálním obsahem.**

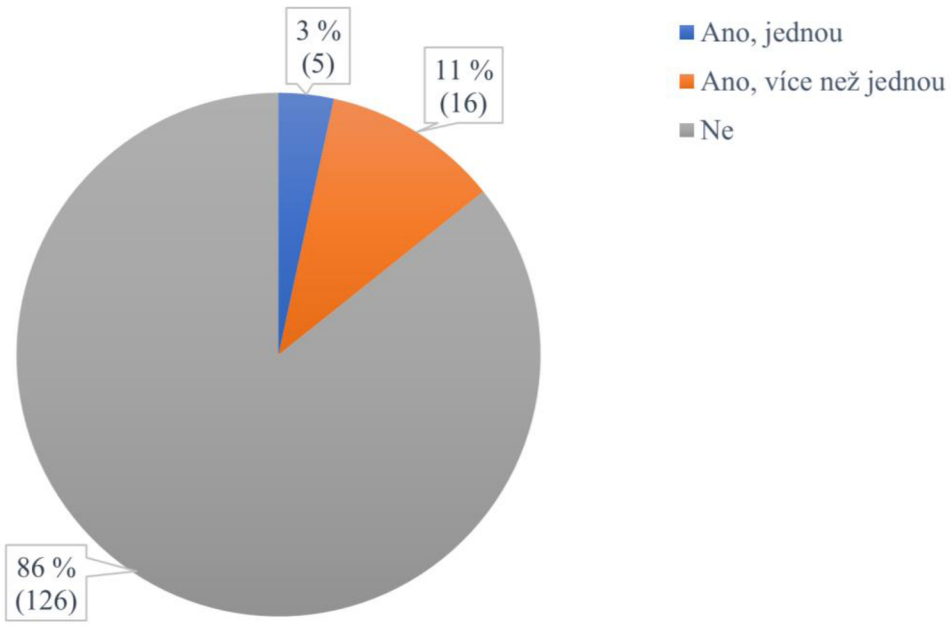

Graf 6: Zaslání eroticky laděné zprávy

Ze 148 respondentů se sextingu, ve formě textu i ve formě fotografie, zúčastnilo 18,24 % dotazovaných respondentů. Textové formy sextingu se zúčastnilo více respondentů, možná z důvodu menšího rizika než u formy fotografie. Z výsledků můžeme konstatovat, že **nedošlo k potvrzení hypotézy č. 2: Dívky provozují sexting častěji než chlapci.** Souhrnným výsledkem otázek 6 a 7 jsme dospěli k závěru, že dotazovaní chlapci provozují častěji sexting než dotazované dívky. Z celkového počtu respondentů se zjistilo, že 10,8 % dotazovaných chlapců a 6,8 % dotazovaných dívek provozují sexting.

Otázka č. 8: „Pokud provozuješ sexting, tak na jaké sociální síti konkrétně?“

Tato otázka byla otevřeného charakteru, avšak respondenti zmiňovali pouze tři sociální sítě, Facebook, Snapchat a Instagram. Nejčastěji respondenti využívají k sextingu sociální síť Facebook, čímž se **potvrdila hypotéza č. 4: Nejčastěji využívaným prostředkem pro komunikaci se sexuálním podtextem je sociální síť Facebook.** Avšak nejčastěji využívanou sociální sítí pro běžnou komunikaci respondenty je platforma Instagram.

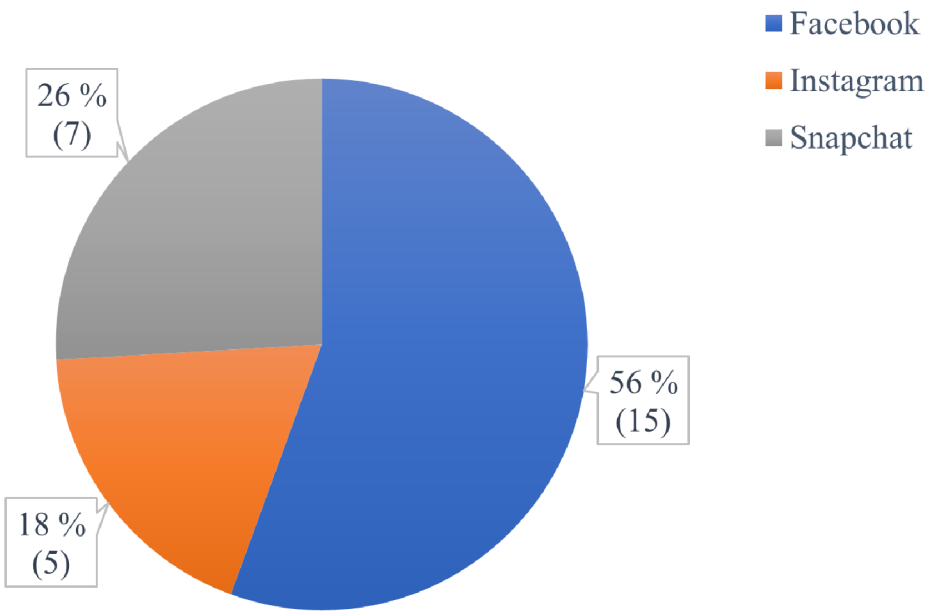

Graf 7: Sociální sítě, prostřednictvím kterých se provozuje sexting

Otázka č. 9 a 10: „Chtěl/a jsi po někom poslat fotografii s erotickým podtextem? Pokud ano, obdržel/a jsi takovou fotografii?“

Většina respondentů nepožadovala po druhé osobě fotografii s erotickým podtextem a ani tento typ fotografie neobdržela. 7 dotazovaných respondentů požadovalo po druhé osobě intimní fotografii, a následně ji také obdrželi. Jeden respondent uvedl, že tuto fotografii po druhé osobě požadoval, avšak neobdržel ji. Zatímco 12 dotazovaných respondentů nechtělo po nikom intimní fotografii, avšak i přes to ji obdrželi. V otázce č. 9 odpověděli 4 chlapci a 4 dívky, že po někom chtěli poslat intimní fotografii, a to alespoň jednou nebo více než jednou.

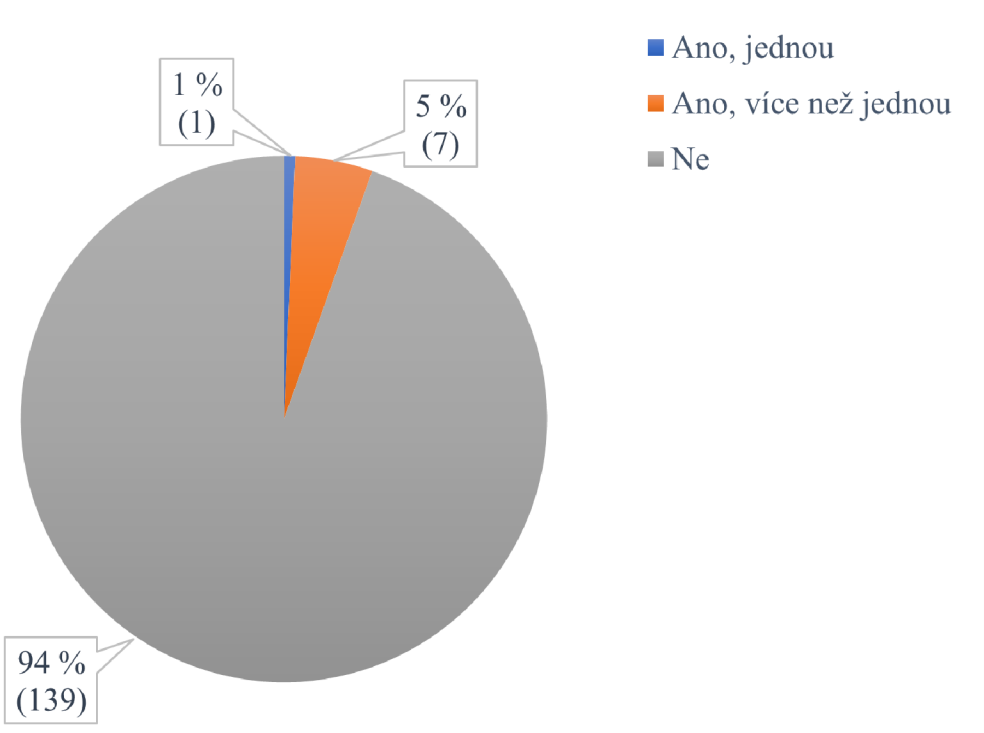

Graf 9: Žádost o intimní fotografii

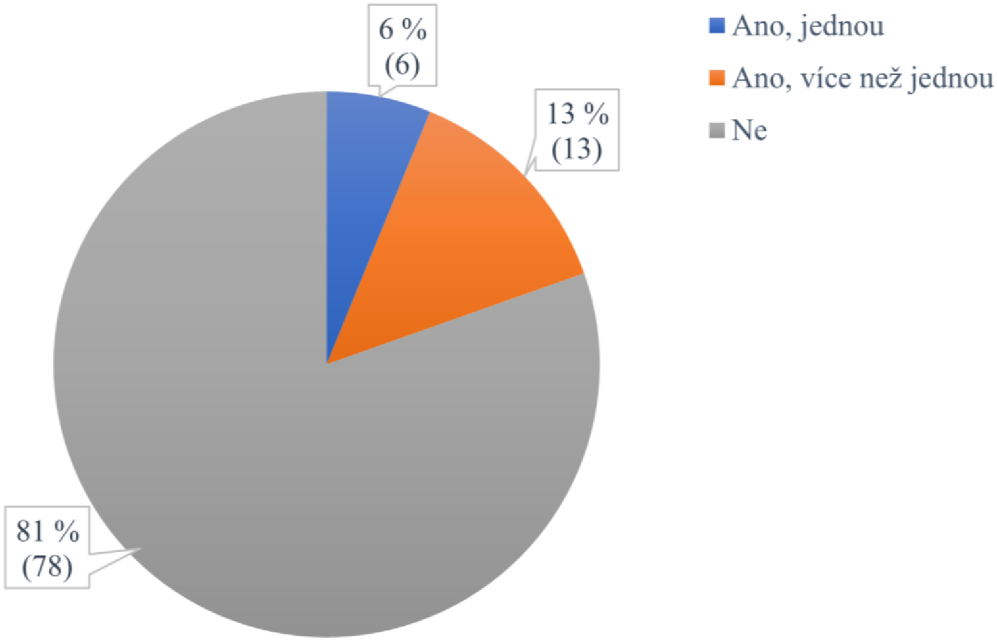

Graf 8: Obdržení intimní fotografie

Otázka č. 11 a 12: „Považuješ sdílení intimních fotografií za riskantní? Odůvodni svoji odpověď.“

Většina respondentů (91 %) považuje sdílení intimních fotografií za riskantní, především z důvodu, že může dojít k zveřejnění intimní fotografie do prostředí internetu. Tím je **potvrzena hypotéza č. 6: Respondenti vnímají zasílání intimních fotografií jako vysoce rizikové.** Dále se respondenti shodují v tom, že se jedná o velký zásah do soukromí jedinců a kdykoliv může být tento materiál použit proti nim. Respondenti si uvědomují, že internet je prostředím, jež je plné nástrah a obsah zveřejněný na internetu není jednoduché plně odstranit. K tomu jeden respondent uvedl: *„Na internetu se nic nesmaže takže nikdy bych neposlal takovou fotografii“* (chlapec, 12 let). Respondenti se ve svých odpovědích shodují a vnímají riziko, jež nastává, pokud jedinec sdílí svou intimní fotografii.

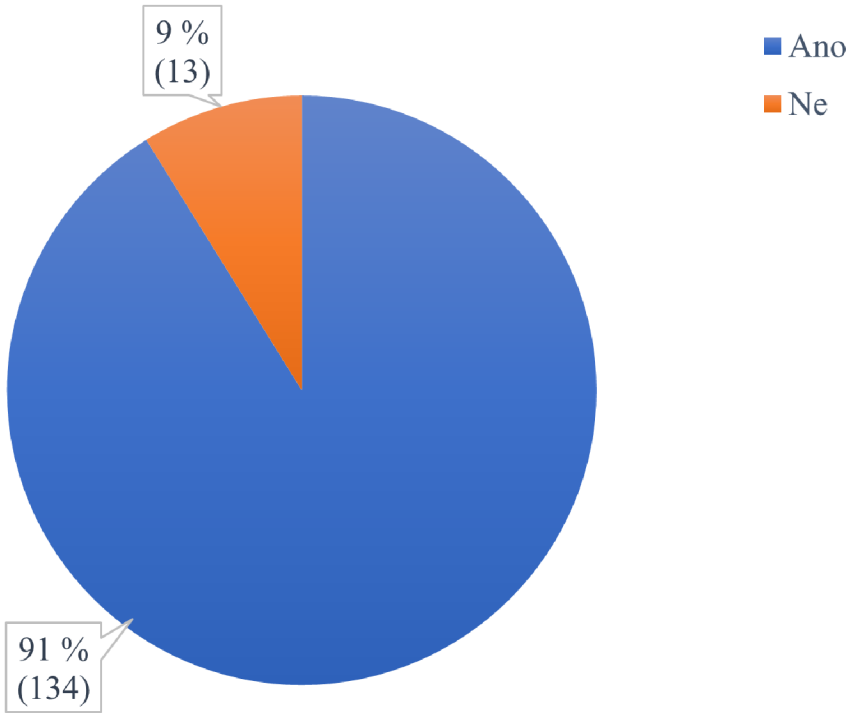

Graf 10: Vnímání sdílení intimních fotografií za riskantní

Také v otázce č. 17: „Jaký je tvůj názor na posílání intimních fotografií/zpráv s erotickou tématikou?“ měli respondenti vyjádřit svůj názor na provozování sextingu. Mnoho respondentů na celou problematiku nahlíželo negativně, hlavně se vyjadřovali k dalším možným negativním důsledkům tohoto jevu a vyjadřovali nepochopitelnost k takovému jednání. Naopak se našli tací, kteří chápali problematiku sextingu, avšak ve vztahu na tom nevidí nic špatného, viz odpověď třináctileté dívky: *„Jakoby nemyslím si, že je to něco špatného když je spolu pár třeba dva roky a více a opravdu si důvěřují. Ale když mu je dívka/chlapec pošle jen tak, tak to se mi nezdá v pořádku.“* Mnozí také konstatovali, že na takovém jednání nevidí nic špatného, pokud s tím obě strany souhlasí. Jedna respondentka také uvedla, že ji vlastní zkušenost naučila, že toto chování není v pořádku.

Otázka č. 13 a 14: „Poslal/a jsi intimní fotografii či zprávu s erotickým podtextem z vlastní iniciativy či jsi byl/a vybízen/a k poslání fotografie/zprávy? Byl/a jsi někdy donucen/a poslat intimní fotografii?“

Na tuto otázku odpovědělo 31 respondentů, z toho 12 chlapců a 19 dívek. Více než polovina respondentů byla k poslání intimního materiálu vybízena, neposlali tedy intimní materiál z vlastní vůle. Chlapci více posílají intimní materiál z vlastní iniciativy, zatímco dívky jsou k zaslání intimního materiálu vybízeny.

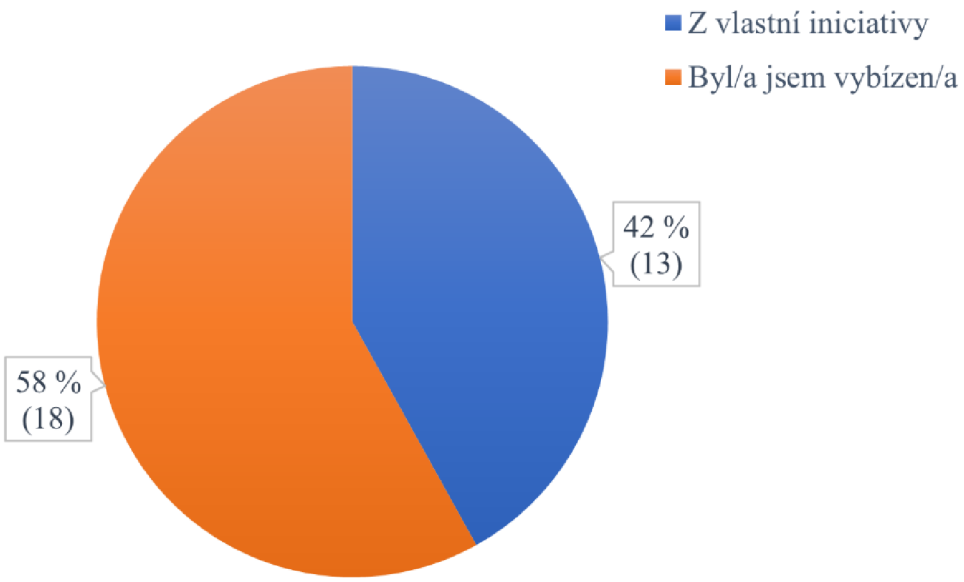

Graf 11: Zaslání intimního materiálu z vlastní iniciativy či z vybízení

Většina dotazovaných respondentů nebyla k zaslání intimní fotografie donucena (96 %), avšak 6 respondentů uvedlo opak. Mezi tyto respondenty patřily převážně dívky, tedy 4 dívky, 1 chlapec a 1 jedinec (pohlaví: ostatní). **Hypotéza č. 5: Více než 5 % dětí provozujících sexting bylo k tomuto jednání donuceno jinou osobou,** se tudíž **nepotvrdila**. Donuceno k tomuto jednání byli 4 % respondentů.

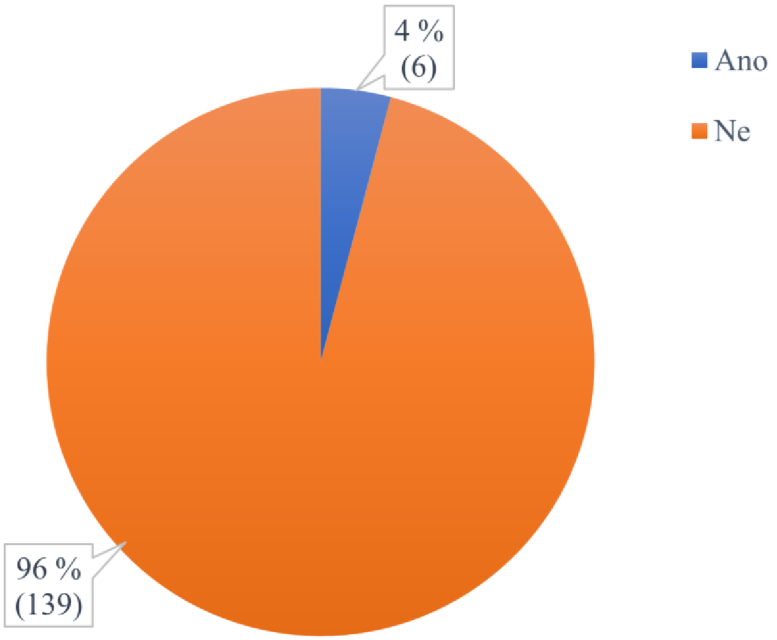

Graf 12: Zaslání intimního materiálu z donucení

Otázka č. 15: „Pokud jsi poslal/a intimní fotografii, byla někdy zneužita (přeposlána druhé osobě, zveřejněna na sociálních sítích, byla předmětem rozhovoru druhých)?“

U této otázky 7 respondentů odpovědělo, že jejich intimní fotografie byla v minulosti určitým způsobem zneužita. Mezi tyto respondenty patřili 3 chlapci a 4 dívky, což poukazuje na to, že i přes to, že dotazovaní chlapci zasílají intimní fotografie častěji z vlastní vůle, je zde stále riziko zneužití materiálu.

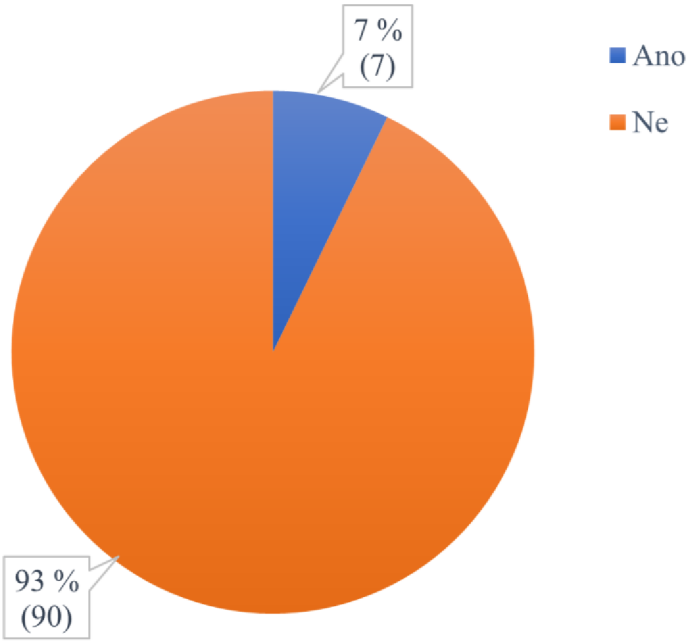

Graf 13: Zneužití intimní fotografie druhou osobou

Otázka č. 16: „Máš své nebo něčí intimní fotografie/videa ve svém mobilu či jiném zařízení?“

Většina dotazovaných nemá uloženy ve svém mobilu své intimní materiály či materiály druhé osoby. Z odpovědí 15 respondentů vychází, že dotazované dívky mají ve svém mobilu tyto materiály více než dotazovaní chlapci, a to 9 dívek a 6 chlapců. Tento výsledek je zajímavý, protože výsledkem otázek č. 6 a 7 bylo, že chlapci provozují sexting častěji než dívky, tedy by se dalo říci, že u chlapců bychom čekali, že budou vlastníky intimního materiálu více než dívky.

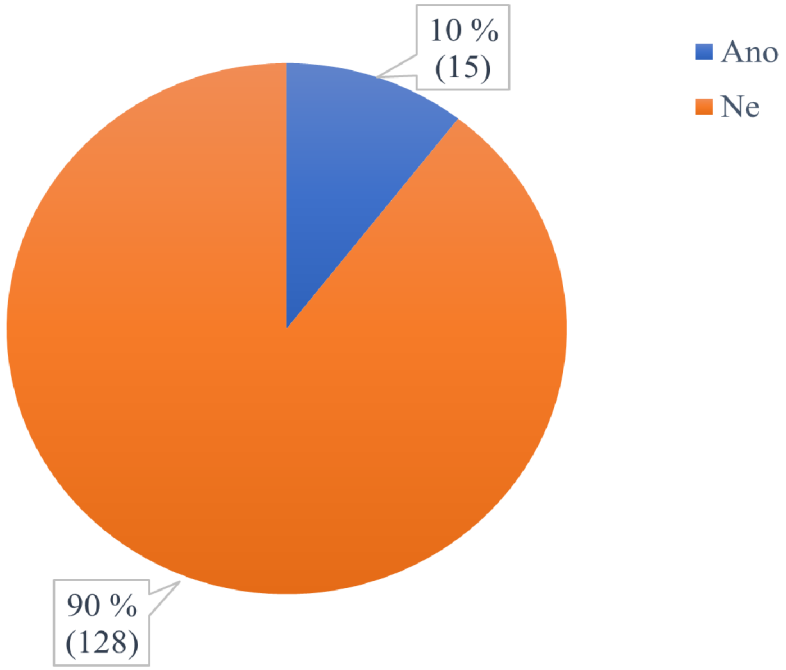

Graf 14: Intimní fotografie v elektronickém zařízení

Otázka č. 18: „Pokud jsi někdy poslal/a intimní fotografii, byla určena pro osobu, kterou osobně znáš či pro osobu, se kterou jsi se seznámil/a v online prostředí (neproběhlo osobní setkání, seznámení).“

Na tuto odpověď odpovědělo 29 respondentů z celkového počtu respondentů. 25 respondentů uvedlo, že intimní fotografii sdíleli s osobou, kterou osobně znali. Zbylí 4 respondenti odpověděli, že intimní fotografii sdíleli s osobou, kterou osobně neznali.

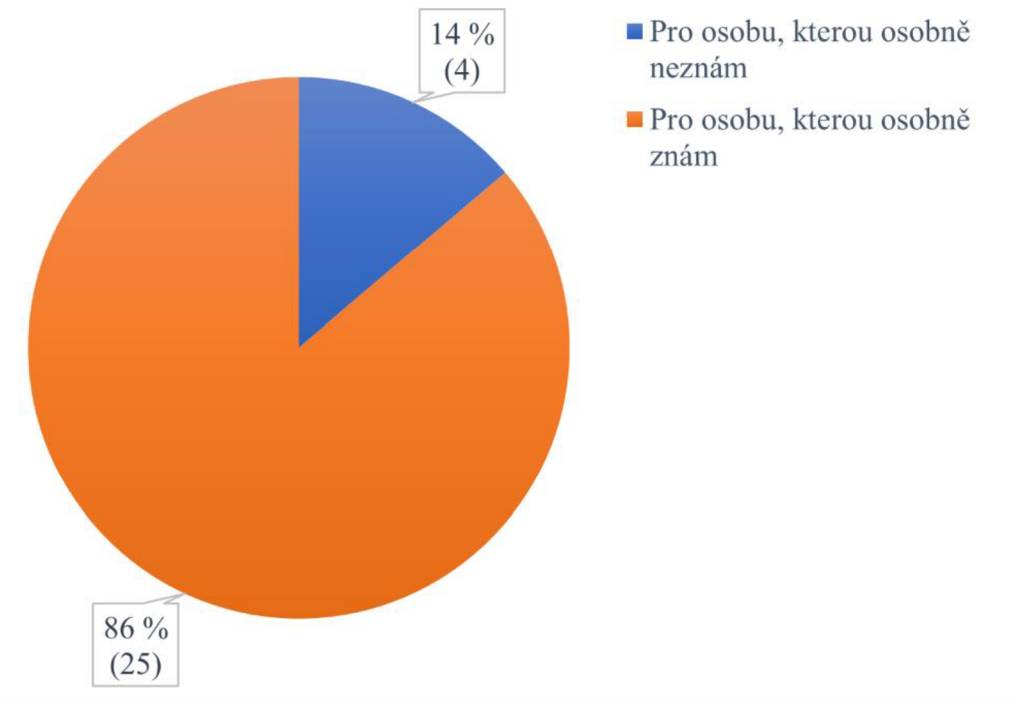

Graf 15: Příjemce intimní fotografie

V souvislosti s touto otázkou byla součástí dotazníku otázka č. **19: „Co tě vedlo k zaslání intimní fotografie? (partnerský vztah, nuda, zábava apod.).“** Skoro všichni na tuto otázku odpověděli slovem zábava, z čehož můžeme vyvodit fakt, že prostředí internetu se stává místem, kde většina dětí hledá zábavu a vyplnění volného času. Z těchto výsledků nelze prokázat, že respondenti jednají za účelem získání pozornosti druhé osoby, tudíž se **hypotéza č. 3 nepotvrdila: Děti posílají své intimní fotografie nejčastěji za účelem pozornosti druhé osoby.** I přes to, že respondenti neuvedli pozornost, jako hlavní motivaci k tomuto chování, můžeme se domnívat, že tomu tak je. Obecně můžeme říci, že jakékoliv „vystavování“ vlastní osoby či sdílení svého intimního života v prostředí internetu je určitým způsobem snaha o získání jakékoliv pozornosti.

Otázka č. 20: „Zveřejnil/a jsi někdy svou nahou či částečně nahou (spodní prádlo, plavky) fotografii na internet? (např. na Facebook, Instagram atd.)“

Zde je opět vidět, že většina respondentů tuto zkušenost nemá, ačkoliv se našlo 16 respondentů, kteří uvedli, že se jejich fotka nachází v prostředí internetu. V dalších otázkách však zmiňovali, že se jednalo zejména o fotografie v plavkách. Jeden z respondentů uvedl: *„Mám jen fotku v plavkách, ale na profil to dal někdo jiný pod mým svolením, nevidím na tom vůbec nic špatného“* (chlapec, 16 let).

Otázka č. 21a 22: „Myslíš si, že umístění tvojí erotické fotografie/videa na internet (či jiné médium) je trestným činem? Myslíš si, že přeposílání eroticky laděných fotografií/videí druhých lidí je trestným činem?“

Z výsledků je patrné, že v obou případech si nejsou dotazovaní respondenti zcela jisti trestností dotazovaných jevů spojených se sextingem. **Hypotéza č. 7: Respondenti nemají představu o právní rovině sdílení či přeposílání vlastního intimního materiálu či intimního materiálu druhé osoby** se **nepotvrdila**. Hypotéza č. 7 se nepotvrdila v otázce č. 21, kdy pouhých 44 % respondentů vnímá sdílení svého intimního materiálu jako trestný čin.

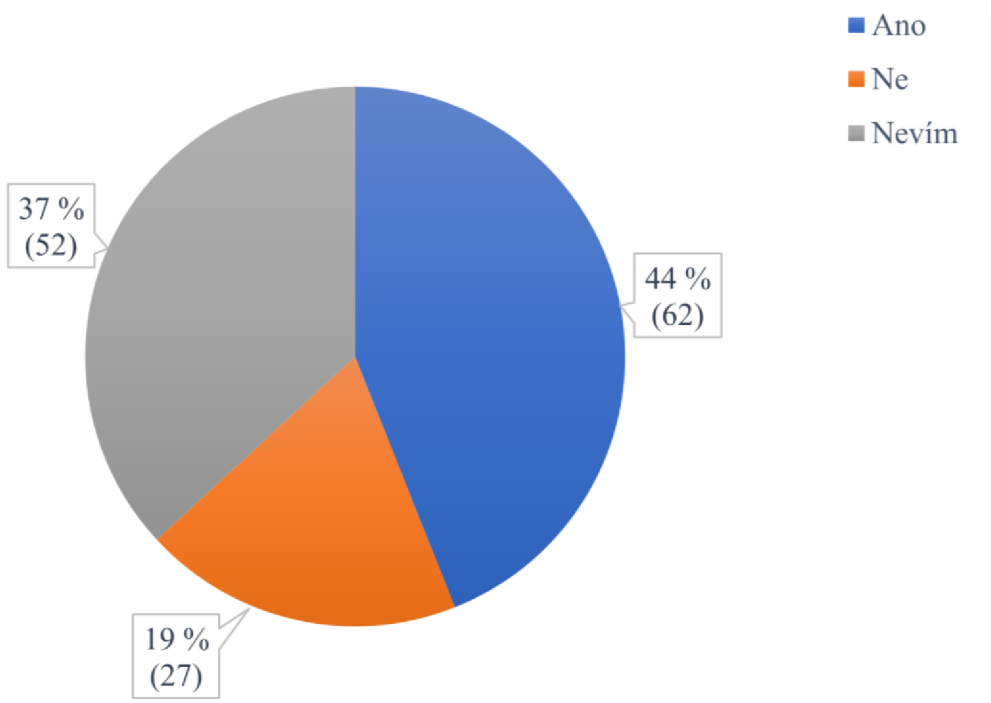

Graf 16: Vnímání umístění svého intimního materiálu jako trestného činu

Zatímco v otázce č. 22 se hypotéza č. 7 potvrdila, zde 63 % považuje přeposílání intimního materiálu druhé osoby za trestný čin. Zde je patrné, že pokud se jedná o vlastní materiál, nad kterým mají „kontrolu“, tak se respondentům toto chování nejeví jako riskantní a trestné. Právě tato problematika trestnosti by se měla šířit mezi mladé jedince a tím přispívat k prevenci této problematiky. Respondenti jsou si jistější trestností při přeposílání erotického materiálu druhé osoby než při umístění svého erotického materiálu na internet.

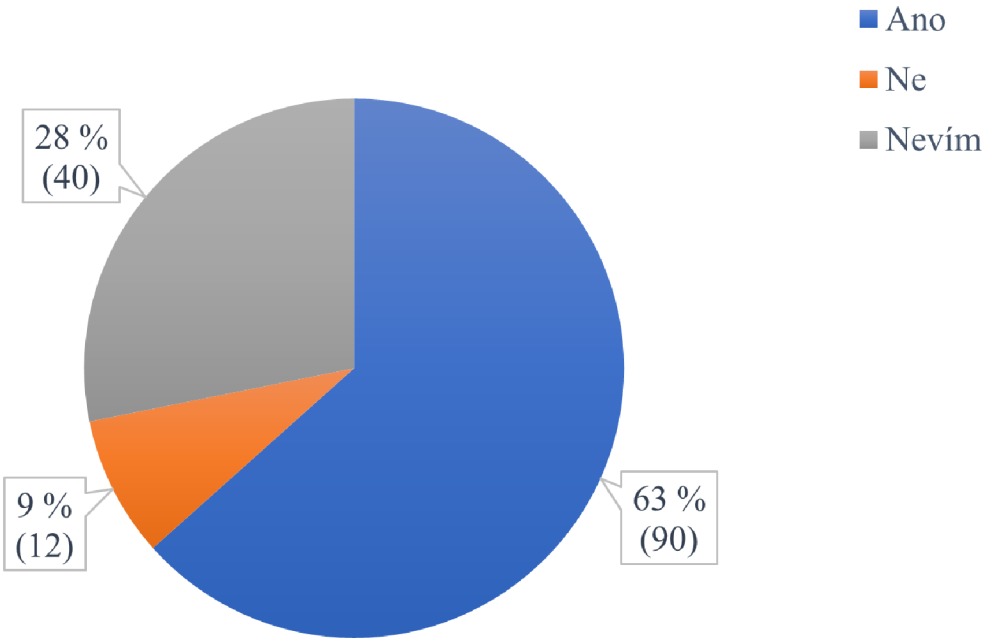

Graf 17: Vnímání přeposílání intimního materiálu druhé osoby jako trestného činu

Otázka č. 23: „Co bys dělal/a, kdyby se tvé intimní fotografie objevily veřejně na internetu bez tvého svolení? Můžeš zvolit více odpovědí.

Nejčastěji by respondenti při úniku svých intimních fotografií hledali pomoc u svých rodičů (34 % respondentů). 30 % by vyhledalo pomoc policie, kde působí policejní specialisté, kteří se zabývají touto problematikou a dokáží účinně zasáhnout a pomoci tím oběti. Především dokáží uniklý materiál odstranit z internetové sítě, avšak není jisté, že fotku stáhnou z prostředí internetu, jako celku.

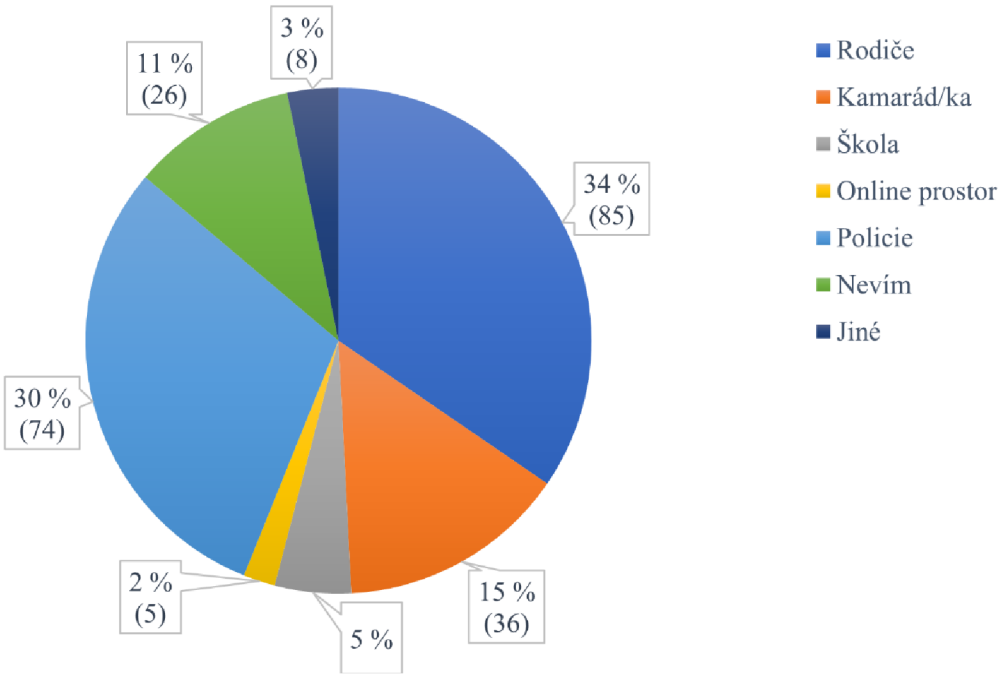

Graf 18: Vyhledání pomoci při úniku intimního materiálu

Otázka č. 25 a 26: „Myslíš si, že by tomuto tématu měla výt věnovaná větší pozornost? Odůvodni svoji odpověď.“

Většina respondentů (78 %) se domnívá, že by se tomuto tématu měla přisuzovat větší pozornost kvůli jeho nebezpečnosti. Své odpovědi odůvodňují tím, že se společnost bojí řešit kontroverzní témata s mladší generací. Respondenti si uvědomují, že by se o tomto problému mělo mluvit, aby mladší jedinci věděli, jak se mají v takových situacích zachovat. Dále si respondenti (22 %) myslí, že by se lidé měli věnovat jiným tématům, než je téma sextingu.

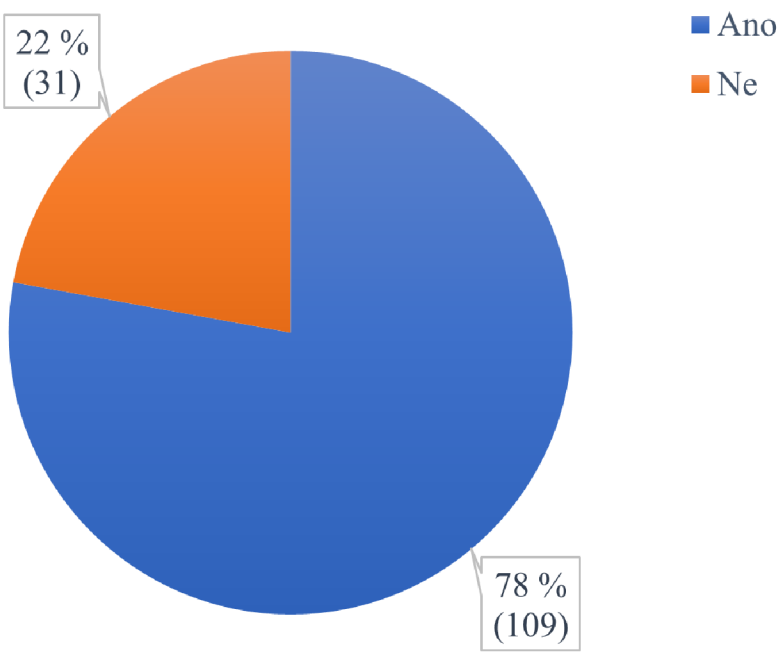

Graf 19: Věnování pozornosti tématu sextingu

Otázka č. 27 byla otázkou otevřenou, kde měli respondenti volný prostor, jakkoliv se vyjádřit k tématu. U této otázky bylo překvapující, kolik respondentů se k dané problematice vyjádřilo, i přesto, že se jednalo o doplňující otázku, u které se nemuseli rozepisovat. Na následujících řádcích jsou uvedeny odpovědi respondentů, které patřily k těm zajímavějším.

„Je hrozné, že se to děje. Je hrozné, že se to stalo i mně, ale už na to tolik nemyslím. Myslím si, že tohle jsou mnohem důležitější věci, kterými bysme se měli zabývat než nějakým úkolem z matematiky... Ano, internet je opravdu děsivé místo jenom kvůli všem těm hrozným lidem kteří by se mohli stát špínou po které šlapu. Je to odporné a někteří lidé se tomu jen smějou. Smějou se aniž by něco chápali. Smějou se aniž by věděli kolika lidem se to stalo a kolik životů to už vzalo. Někdy přemýšlím nad tím, co se takovým lidem honí hlavou že se rozhodli tohle udělat a ublížit jiným lidem. Nejsou nic než jen špína. Jsem ráda, že jsem se mohla takto svěřit.“ (jiné, 14 let). Z této odpovědi je cítit, že má respondent/ka vlastní zkušenost s únikem intimního materiálu a je zřejmé, že respondent/ka nemá pochopení pro toto chování.

Dalším respondentem je čtrnáctiletá dívka, která popisuje svou zkušenost takto: *„Já sama jsem měla s tímhle zkušenost asi před 4 lety, ale vyřešilo se to, moje fotka se nikam nedostala a dotyčný co tu fotku měl ji smazal a už je všechno v pořádku. Už bych to nikdy neudělala, ani z donucení“*. Tato odpověď je velice překvapující, protože dívce bylo před čtyřmi roky pouhých 10 let, kdy poslala svou intimní fotografii. Podobnou zkušenost má i další respondent, kterou popsal takto: *„můj kamarád po mně chtěl fotku, tak jsem mu ji poslala a on mi pak taky posílal. ale on to pak ukázal kamarádům a teď mě ve škole moc nemají rádi a pomlouvají me, jsem z toho smutná“* (dívka, 11 let).

Někteří respondenti zasílání nahých či částečně nahých fotek vnímají jako zcela normální, především, pokud je na fotografii vyobrazeno to, co člověk běžně vidí ve společnosti: *„moc toho není ale kdyz poslu přítelkyni buchty na břiše, tak je to stejné jako když jdu k bazénu. Což znamená že neriskuji a nad každou věcí přemýšlím“* (chlapec, 15 let).

Dále několik respondentů uvedlo, že jim „otevřel oči“ velmi diskutovaný dokument „V síti“, který začíná působit jako preventivní prostředek. Mimo jiné, několik respondentů uvedlo, že by se toto téma mělo probírat ve škole. Jedna respondentka také uvedla, že je ráda za svoji matku, se kterou si o takových tématech může promluvit. Je důležité, aby se právě rodiče zajímali o novodobé problémy a mluvili o nich se svými dětmi, a tím předcházeli rizikovému chování a jeho negativním dopadům na děti. *„Hodne mi ukazal film v siti a rozhovory s ma mnou ktera se nestydí se mnou o vsem možném mluvit a to je bezva“* (dívka, 12 let). *„O tomhle tématu bychom se mohli pobavit ve škole, protože pak to někdo uvidí nějakou erotickou fotografii a může jí zveřejnit bez jakéhokoliv svolení“* (chlapec, 15 let).

5.3 Shrnutí šetření

Cílem empirické části bylo zjistit, zda je vybraná cílová skupina obeznámena s tématem sextingu, a zda má s touto problematikou osobní zkušenost. Mimo jiné zjišťuje, jak si je cílová skupina vědoma rizikovosti a nebezpečnosti tohoto jevu, a jestli si je vědoma trestnosti tohoto chování. Z výsledků průzkumu se podařilo potvrdit tři hypotézy, konkrétně hypotézu č. 1: **Více dětí posílá textové zprávy s textovým obsahem než audiovizuálním obsahem**; další hypotéza č. 4: **Nejčastěji využívaným prostředkem pro komunikaci se sexuálním podtextem je sociální síť Facebook**. Poslední potvrzenou hypotézou je hypotéza č. 6: **Respondenti vnímají zasílání intimních fotografií jako vysoce rizikové**. Zbylé čtyři hypotézy se potvrdit nepodařilo.

Z výsledků průzkumu jsme zjistili, že většina dotazovaných respondentů se s pojmem sexting nesetkala a ani toto rizikové chování nepraktikovala. Avšak zde je nutné podotknout, že dotazovaní respondenti nemuseli uvádět pravdivé informace, protože z některých otevřených otázek bylo patrné, že se stydí o tomto problému vyjadřovat, což je vidět u odpovědí: „*Nevím, stydím*“ (dívka, 11 let) nebo „*Nerad se bavím o takovémto tématu*“ (chlapec, 15 let). Také někteří respondenti odpovídali rozporuplně, což bylo ve výsledcích zohledněno. Posledních několik otázek průzkumného šetření bylo věnováno trestnosti a možnosti vyjádření se k tomu tématu. Většina dotazovaných respondentů si je vědoma rizikovosti sextingu, avšak si stále nejsou jistí trestností jevů spojených se sextingem. Překvapujícím zjištěním je, že někteří dotazovaní respondenti mají osobní zkušenost s únikem vlastního intimního materiálu, a to již ve věku deseti a jedenácti let.

Součástí dotazníku byla i doplňující otázka č. 5: „Setkal/a jsi se i s jinou formou rizikového chování v prostředí internetu a s jakou?“ Tato otázka byla vložena do dotazníku z důvodu zjištění, zda se respondenti setkali i s jinou rizikovou formou chování než se sextingem.

Do otázky byl přidán i výčet a vysvětlení rizikových forem chování jako: kyberšikana, kybergrooming, kyberstalking, netolismus atd. Všechny tyto formy rizikového chování mohou úzce souviset se sextingem, proto byla otázka do dotazníku zařazena. Otázka byla otevřená proto, aby se mohli respondenti i rozepsat. Nejvíce se však mezi respondenty objevovalo rizikové chování kyberšikana, kdy mnoho respondentů uvedlo, že s tímto chováním mají i osobní zkušenost. Mimo uvedených pojmů respondenti nejčastěji mezi rizikovým chováním uváděli např. falešné profily, kdy se objevili tvůrci i oběti tohoto rizikového chování. V souvislosti s rizikovým chováním kybergrooming několik respondentů uvedlo, že se s touto problematikou seznámili prostřednictvím dokumentárního snímku autorské dvojice Víta Klusáka a Barbory Chalupové – „V síti“[7].

[7] V síti = český dokumentární snímek zabývající se tématem kybergroomingu a jeho rizikovosti. Premiéra proběhla 27. února 2020.

Závěr

Cílem bakalářské práce bylo podat ucelené informace o problematice sextingu a s ní spojené další nebezpečné jevy v prostředí internetu. Práce se zaměřovala na cílovou skupinu staršího školního věku v práci též označovanou jako pubescenti. První kapitola se zabývala kyberprostorem a novými médii, které blíže charakterizovala a uvedla jejich specifika. Tato kapitola byla zvolena, aby představila prostor, ve kterém se problematika sextingu vyskytuje. Dále se zabývá sebeprezentací online, kterou tvoří virtuální identita, která je tvořena uživatelem internetu.

Druhá kapitola blíže charakterizuje cílovou skupinu této práce, a to zejména po psychické stránce. Rovněž se kapitola orientuje na roli nových médií v životě dítěte. Třetí kapitola se zaměřuje na vymezení jednotlivých druhů nebezpečných komunikačních jevů, které se mohou vyskytnout současně s problematikou sextingu. Poslední teoretická kapitola se věnuje samotnému tématu sextingu, kdy charakterizuje tento pojem a blíže ho specifikuje. Dále popisuje kybervztahy a motivace, které vedou k sextingu a v neposlední řadě uvádí možná rizika sextingu a vymezuje sexting z pohledu trestního práva.

Cílem empirické části práce bylo zjistit informovanost a osobní zkušenost cílové skupiny se sextingem. Kvantitativním šetřením skrze dotazník bylo osloveno 148 respondentů ze základních škol v Kutnohorském okrese. Tito respondenti se vyjadřovali v rámci dotazníku k této problematice. Dotazník byl složen z 27 otázek, na které odpovědělo 67 dívek a 80 chlapců.

Hypotézy byly vytvořeny na základě výzkumu, který proběhl v roce 2017. V práci se potvrdily tři hypotézy. Hypotézy potvrdily, že nejčastější formou sextingu je sexting prostřednictvím textové komunikace, který je provozován na sociální síti Facebook, a to zejména za účelem zábavy. Hypotézy č. 2 a 5 se nepotvrdily z toho důvodu, že bylo zjištěno, že sexting provozují více chlapci nežli dívky a dále bylo zjištěno, že většina dotazovaných respondentů nebyla k zaslaní fotografie nikterak donucena druhou osobou. Hypotéza č. 3 se též nepotvrdila, a to z důvodu, že pro respondenty je sexting zdrojem zábavy nikoli snahou o pozornost. Zde je však rozpor mezi tím, zda i přes to, že respondenti neuváděli konkrétně snahu o pozornost jako hlavní důvod sextingu, tak právě pozornost patří k hlavním motivacím sextingu. Poslední hypotézu č. 7 se potvrdit také nepodařilo. Respondenti vnímají přeposílání intimního materiálu druhé osoby za trestný čin, avšak sdílení vlastního intimního materiálu za trestný čin nepovažují.

V práci zmiňuji výrok Deborah Levine, která označuje sexting za praktiku bezpečnější formy sexu a zdroj prozkoumání své sexuality (Levine, 2013). S tímto výrokem částečně souhlasím, avšak pouze jako bezpečného sexu mezi vrstevníky. I přes veškeré snahy odradit děti a mladistvé od rizikových jevů internetu, se o sextingu mluví čím dál více jako o rostoucím fenoménu. Můžeme podat dětem základní informace o rizicích sextingu, a tím působit jako prevence důsledků této problematiky. I přes to, že dětem a mládeži jsou tyto informace částečně poskytnuty, tak sice sexting provozují, ale snaží se těmto rizikům jako je např. zneužití fotografie, sexting s cizím člověkem či dokonce kybergrooming, vyhnout.

Cíl práce byl naplněn, i přes nepotvrzení třech hypotéz, které by však mohly být naplněny, pokud by byl vzorek respondentů větší či by se vzorek respondentů vybral z jiných větších škol. Ze zjištění vyplývá, že by se problematice sextingu měla věnovat dostatečná pozornost, a to jak v prostředí školy, tak i v prostředí rodiny. V současnosti se tato problematika částečně promítla do povědomí více lidí, a to především díky dokumentárnímu snímku V síti od Víta Klusáka a Barbory Chalupové z roku 2020.

Tento snímek byl zmiňován od respondentů ve věku jedenácti let i u respondentů starších, kteří ho vnímali jako velice ponaučný. Tato problematika se v dnešní době stala globálním problémem zasahující všechny uživatele internetu a u mladší generace je to velice nebezpečný jev, který může ublížit dítěti po psychické stránce a ovlivnit ho tak do budoucího života. Je těžké ovlivnit mladou generaci, aby se nedopouštěla sextingu, protože sexting může být vnímán jako jakási forma experimentování, proto by se měla prevence zaměřit zdůrazňování trestnosti a důsledků sextingu či právě na predátory, které se v mnohdy v prostředí internetu vyskytují.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

BAUMAN, Zygmunt a DONSKIS, Leonidas. *Tekuté zlo: život bez alternativ*. Překlad Viktorie Hanišová. V českém jazyce vydání první. Praha: Pulchra, 2018. 253 s. ISBN 978-80-7564-028-4.

BLINKA, Lukas. *Nadměrné užívání internetu a závislost na internetu*. In: ŠEVČÍKOVÁ, Anna. Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu. Praha: Grada, 2014. s. 37–49. ISBN 978-80-247-5010-1.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008, 150 s. ISBN 978-80-247-2207-8.

DIVÍNOVÁ, Radana. *Cybersex: forma internetové komunikace*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2005. 167 s. ISBN 80-7254-636-8.

ERIKSON, Erik H. *Životní cyklus rozšířený a dokončený: devět věků člověka*. Překlad Jiří Šimek. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 2015. 147 s. ISBN 978-80-262-0786-3.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. 207 s. ISBN 80-85931-79-6.

GIDDENS, Anthony a SUTTON, Philip W., ed. *Sociologie*. Vyd. 1. Praha: Argo, 2013. 1049 s. ISBN 978-80-257-0807-1.

HARTL, Pavel a HARTLOVÁ, Helena. *Velký psychologický slovník*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2010. 797 s. ISBN 978-80-7367-686-5.

HOLASKA, Joseph. *Prosecuting the Victim: The Legal Impact of the Sexting Trend* [online]. Widener University, 2010. 34 pp. [cit. 2021-1-19]. Dostupné z: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1596866.

HOLLÁ, Katarína. *Sexting a kyberšikana*. Vyd. 1. Bratislava: Iris, 2016. 165 s. ISBN 978-80-8153-061-6.

HORNBY, Albert S., WEHMEIER, Sally, MCINTOSH, Colin et al. *Oxford advanced learner's dictionary of current English*. Seventh edition. Oxford: Oxford University Press, 2005. 1780 pp.

HÝBNEROVÁ, Jana. Závislost na online prostředí. In: KRČMÁŘOVÁ, Barbora et al. *Děti a online rizika: sborník studií*. 1. vyd. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. 178 s. ISBN 978-80-904920-2-8.

JIRÁK, Jan a KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2007. 207 s. ISBN 978-80-7367-287-4.

KADUSHIN, Charles. *Understanding Social Networks: Theories, Concepts, And Findings*. Oxford: Oxford University Press. 2012. 264 pp. ISBN 978-0-19-537946-4.

KOHOUT, Roman a KARCHŇÁK, Radek. *Bezpečnost v online prostředí*. Vyd. 1. Karlovy Vary: Biblio Karlovy Vary, z.s., 2016. 68 s. ISBN 978-80-260-9543-9.

KOLOUCH, Jan. *CyberCrime*. Vyd. 1. Praha: CZ.NIC, z.s.p.o., 2016. 522 s. ISBN 978-80-88168-15-7.

KOPECKÝ, Kamil a SZOTKOWSKI, René. *Kyberšikana a další druhy online agrese zaměřené na učitele*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2018. 128 s. ISBN 978-80-244-5334-7.

KOPECKÝ, Kamil. *Kybergrooming – nebezpečí kyberprostoru*. Vyd. 1. Olomouc: Net University Ltd, 2010. 16 s. ISBN 978-80-254-7573-7.

KRČMÁŘOVÁ, Barbora et al. *Děti a online rizika*: *sborník studií*. 1. vyd. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2012. 178 s. ISBN 978-80-904920-2-8.

KURČÍKOVÁ, Katarína. Mládež ako potencionálna obeť sextingu. In: MARKOVÁ, Dagmar, ROVŇANOVÁ, Lenka. *Sexuality VI: zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2013. s. 225–237. ISBN 978-80-557-0479-1.

LANGMEIER, Josef a KREJČÍŘOVÁ, Dana. *Vývojová psychologie*. Vyd. 1., Praha: Grada, 1998. 343 s. ISBN 80-7169-195-X.

MACEK, Jakub. *Úvod do nových médií*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2011. 71 s. ISBN 978-80-7464-025-4.

MACEK, Petr. *Adolescence*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál, 2003. 141 s. ISBN 80-7178-747-7.

MARKOVÁ, Dagmar, ROVŇANOVÁ, Lenka. *Sexuality VI: zborník vedeckých príspevkov*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2013. 354 s. ISBN 978-80-557-0479-1.

MARTÍNEK, Zdeněk. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Vyd. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 2015. 190 s. ISBN 978-80-247-5309-6.

MUSIL, Jiří V. a kol. *Klinická psychologie a psychiatrie: přehled pro studenty teologie a pedagogiky*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2006. 205 s. ISBN 80-244-1153-9.

ORVIN, George H. *Dospívání: kniha pro rodiče: adolescenti, rodiny a rodiče, normálnost a adolescence, riskantní chování adolescentů, přechod do dospělosti*. Překlad Jan Roubal. Vyd. 1. Praha: Grada, 2001. 180 s. ISBN 80-247-0124-3.

PAVLÍČEK, Antonín. *Nová média a sociální sítě*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 2010. 181 s. ISBN 978-80-245-1742-1.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie]*. Vyd. 3., přeprac. Praha: Portál, 2014. 390 s. ISBN 978-80-262-0772-6.

SALTER, Michael a CROFTS, Thomas. Responding to revenge porn: Challenges to online legal impunity. In COMELLA, Lynn a TARRANT, Shira. *New Views on Pornography: Sexuality, Politics, and the Law*. Goleta: Praeger, 2015. pp. 233 –253. ISBN 0884781779375.

Sborník

SHARIFF, Shaheen. *Cyber-Bullying: Issues and solutions for the school, the clasroom and the home*. New York: Routledge. 2008. 299 pp. ISBN 978-0-415-42491-2.

ŠEVČÍKOVÁ, Anna a kol. *Děti a dospívající online: vybraná rizika používání internetu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014. 183 s. ISBN 978-80-210-7527-6.

ŠMAHAJ, Jan. *Kyberšikana jako společenský problém = Cyberbullying as a social problem*. Vyd. 1. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 232 s. ISBN 978-80-244-4227-3.

ŠMAHEL, David. *Psychologie a internet: děti dospělými, dospělí dětmi*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2003. 158 s. ISBN 80-7254-360-1.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie I.: dětství a dospívání*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2005. 467 s. ISBN 80-246-0956-8.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2000. 522 s. ISBN 80-7178-308-0.

VYBÍRAL, Zbyněk. *Psychologie komunikace*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. 319 s. ISBN 978-80-7367-387-1.

WEISS, Petr a kol. *Sexuologie*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 724 s. ISBN 978-80-247-2492-8.

Elektronické zdroje

ADIKTOLOGICKÁ AMBULANCE. *Jak závislost na internetu vypadá?* [online]. 28.11.2010 [cit. 2020-07-18]. Dostupné z: https://poradna.adiktologie.cz/article/zavislost-na-internetu/jak-zavislost-na-internetu-vypada/.

EVROPSKÝ PARLAMENT A RADA EU. *Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/92/EU* [online]. 2011 [cit. 2020-11-17]. Dostupné z: https://eurlex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32011L0093.

KOHOUTEK, Rudolf. *Pojem hacking* [online]. [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: https://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/hacking.

KOHOUTEK, Rudolf. *Pojem sexting* [online]. [cit. 2020-10-13]. Dostupné z: https://slovnik-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/sexting.

KOPECKÝ, Kamil a René SZOTKOWSKI. *Sexting a rizikové seznamování českých dětí v kyberprostoru (výzkumná zpráva)* [online]. Olomouc, 2017. [cit. 2020-12-16]. Dostupné z: https://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/sexting-vyzkum-2017.

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René. *České děti v kybersvětě (výzkumná zpráva)* [online]. Olomouc, 2019. [cit. 2020-08-16]. Dostupné z: https://www.ebezpeci.cz/index.php/ke-stazeni/vyzkumne-zpravy/117-ceske-deti-vkybersvete/file.

LEXICO. *Meaning of sexting in English: Sexting. Lexico* [online]. Oxford, 2021. [cit. 2020-12-11]. Dostupné z: https://www.lexico.com/definition/sexting.

MAŠKOVÁ, Anna, LUKÁŠOVÁ, Kateřina, PACÁK, Rastislav et al. *Kybergrooming a kyberstalking: Metodický materiál pro pedagogické pracovníky* [online]. Praha: Národní centrum bezpečnějšího internetu, 2013, [cit. 2020-12- 16]. Dostupné z: https://1url.cz/kKLnO.

MAYER, Marco, MARTINO, Luigi, MAZUIER, Pablo A. *How would you define Cyberspace?* [online]. Academia.edu, 2014. [cit. 2020-12-18]. Dostupné z: https://www.academia.edu/7096442/How_would_you_define_Cyberspace.

VLACHOVÁ, Marta. *Trestná činnost spojená s internetovou kriminalitou* [online]. Olomouc: Centrum prevence virtuální internetové komunikace, 2009. [cit. 2021-2-18] Dostupné z: https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/dali-rizika/148-226.

WILLARD, Nancy. *Educator´s Guide to Cyberbullying and Cyberthreats* [Online]. Center for Safe and Responsible Use of the Internet, 2007 [cit. 2020- 11- 20]. Dostupné z: https://1url.cz/7KL6D.

WOLAK, Janis a FINKELHOR, David. *Sexting: A typology* [Online]. Durham, University of New Hampshire: Crimes against Children Research Center, 2011 [cit. 2020-11-20]. Dostupné z: https://scholars.unh.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1047&context=ccrc.

Periodika

BOIES, Sylvain C., Al COOPER a OSBORNE, Cynthia S. Variations in Internet-Related Problems and Psychosocial Functioning in Online Sexual Activities: Implications for Social and Sexual Development of Young Adults. *CyberPsychology & Behavior* [online]. 2004, 7(2), pp. 207–230 [cit. 2020-11-13]. ISSN 1094 –9313. Dostupné z: doi:10.1089/109493104323024474.

BUREŠOVÁ, Kamila. Internet používáme už 27 let. *Statistika & my: časopis Českého statistického úřadu*. Praha: Český statistický úřad, 2019, roč. 9, s. 18–19. ISSN 1804-7149.

DÖRING, Nicola. Consensual sexting among adolescents: Risk prevention through abstinence education or safer sexting? *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace* [online]. 2014, 8(1) [cit. 2021-02-10]. ISSN 1802-7962. Dostupné z: doi:10.5817/CP2014-1-9.

GORDON-MESSER, Deborah, BAUERMEISTER, Jose A., GRODZINSKI, Alison et al. Sexting Among Young Adults. *Journal of Adolescent Health* [online]. 2013, 52(3), pp. 301–306 [cit. 2021-01-13]. ISSN 1054139X. Dostupné z: doi: 10.1016/j.jadohealth.2012.05.013.

HASINOFF, Amy A. Sexting as media production: Rethinking social media and sexuality. *New Media & Society* [online]. 2012, 15(4), pp. 449–465 [cit. 2021-01-13]. ISSN 1461-4448. Dostupné z: doi:10.1177/1461444812459171.

CHOI, HyeJeong, VAN OUYTSEL, Joris, TEMPLE, Jeff R. Association between sexting and sexual coercion among female adolescents. *Journal of Adolescence* [online]. 2016, pp. 164–168 [cit. 2020-12-13]. ISSN 01401971. Dostupné z: doi:10.1016/j.adolescence.2016.10.005.

KOHOUTEK, Rudolf. Kognitivní vývoj dětí a školní vzdělávání. *Pedagogická orientace*. Brno: Česká pedagogická společnost, 2008, roč. 18, č. 3, s. 3–22. ISSN 1211-4669.

KOPECKÝ, Kamil, SZOTKOWSKI, René. Sexting a právo. *E-Bezpečí* [online]. 2019, roč. 4, č. 2, s. 70–73 [cit. 2020-09-13]. ISSN 2571-1679. Dostupné z: https://1url.cz/EKLn4.

KOPECKÝ, Kamil. Deep fake – stručný úvod do problematiky. *E-Bezpečí*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2019, roč. 4, č. 1, s. 23–25. ISSN 2571-1679.

KOPECKÝ, Kamil. Stručný úvod do problematiky online vydírání českých dětí sezaměřením na tzv. sextortion. *Pediatrie pro Praxi* [online]. 2014, roč. 15, č. 6, s. 352–354 [cit. 2020-09-13]. ISSN 1803-5264. Dostupné z: https://1url.cz/7KLns.

LEARY, M. G. Sexting or self-produced child pornography? The dialog continues - Structured prosecutorial discretion within a multi-disciplinary response. *Virginia Journal of Social Policy & the Law* [online]. 2009, pp. 486–526 [cit. 2020-12-14]. ISSN 1068-7955. Dostupné z: https://scholarship.law.edu/scholar/238/.

LEVINE, Deborah. Sexting: A Terrifying Health Risk … or the New Normal for Young Adults? *Journal of Adolescent Health* [online]. 2013, 52(3), pp. 257–258 [cit. 2021-03-14]. ISSN 1054139X. Dostupné z: doi:10.1016/j.jadohealth.2013.01.003.

MAHEUX, Anne J., EVANS,Reina, WIDMAN, Laura et al. Popular peer norms and adolescent sexting behavior. *Journal of Adolescence* [online]. 2020, pp. 62–66 [cit. 2021-02-14]. ISSN 01401971. Dostupné z: doi:10.1016/j.adolescence.2019.12.002.

NAEZER, Marijke a VAN OOSTERHOUT, Lotte. Only sluts love sexting: youth, sexual norms and non-consensual sharing of digital sexual images. *Journal of Gender Studies* [online]. 2021, 30(1), pp. 79–90 [cit. 2021-03-13]. ISSN 0958- 9236. Dostupné z: doi:10.1080/09589236.2020.1799767.

POVOLNÝ, David. Sexting: Právní výzva elektronického věku. *Magazín M* [online]. 2010, roč. 6, č. 12, s. 7 [cit. 2020-10-06]. ISSN 1801-0814. Dostupné z: http://1url.cz/ZKLn6.

PRENSKY, Marc. Digital Natives, Digital Immigrants. *On the Horizon* [online]. 2001, 9(5), pp. 1–6 [cit.2021-02-05]. ISSN 1074-8121. Dostupné z: https://www.marcprensky.com/writing/Prensky%20%20Digital%20Natives,%20Digital%20Immigrants%20-%20Part1.pdf.

SULER, John R. Identity Management in Cyberspace. *Journal of Applied Psychoanalytic Studies* [online]. 4(4), pp. 455–459 [cit. 2021-01-14]. ISSN 15211401. Dostupné z: doi:10.1023/A:1020392231924.

SULER, John R. To get what you need: Healthy and pathological *Internet use. Cyberpsychology & Behavior* [online]. 1999. 2(5), pp. 385–393 [cit.2021-02-05]. ISSN 1094-9313. Dostupné z: doi:10.1089/cpb.1999.2.385.

SULER, John. The Online Disinhibition Effect. *CyberPsychology & Behavior* [online]. 2004, 7(3), pp. 321–326 [cit. 2020-12-26]. ISSN 1557-8364. Dostupné z: https://www.liebertpub.com/doi/10.1089/1094931041291295.

VAN DER HOF, Simone a KOOPS, Bert-Jaap. Adolescents and Cybercrime: Navigating between Freedom and Control. *Policy & Internet* [online]. 2011, 3(2), pp. 51–78 [cit. 2021-01-14]. ISSN 1944-2866. Dostupné z: doi:10.2202/1944-2866.1121.

Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví 40
Graf 2: Věková struktura 40
Graf 3: Znalost pojmu sexting 41
Graf 4: Prostředí, ve kterém se respondenti s pojmem setkali 42
Graf 5: Zaslání intimní fotografie druhé osobě 43
Graf 6: Zaslání eroticky laděné zprávy 44
Graf 7: Sociální sítě, prostřednictvím kterých se provozuje sexting 45
Graf 8: Žádost o intimní fotografii 46
Graf 9: Obdržení intimní fotografie 46
Graf 10: Vnímání sdílení intimních fotografií za riskantní 47
Graf 11: Zaslání intimního materiálu z vlastní iniciativy či z vybízení 48
Graf 12: Zaslání intimního materiálu z donucení 49
Graf 13: Zneužití intimní fotografie druhou osobou 50
Graf 14: Intimní fotografie v elektronickém zařízení 51
Graf 15: Příjemce intimní fotografie 52
Graf 16: Vnímání umístění svého intimního materiálu jako trestného činu 53
Graf 17: Vnímání přeposílání intimního materiálu druhé osoby jako trestného činu 54
Graf 18: Vyhledání pomoci při úniku intimního materiálu 55
Graf 19: Věnování pozornosti tématu sextingu 56

Přílohy

Příloha č. 1 - dotazník

Ahoj,

jmenuji se Radka Březinová a jsem studentkou třetího ročníku Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, obor sociální pedagogika. Právě koukáš na dotazník, jehož anonymní výsledky budou součástí praktické časti mé bakalářské práce na téma sexting.

Tímto bych tě chtěla poprosit o pravdivé vyplnění a zodpovězení všech otázek. Samozřejmě všechny tvoje odpovědi jsou zcela anonymní (nikde neuvádíš svoje osobní údaje). Vybrané odpovědi prosím označ křížkem v rámečku před možností, kterou si vybereš. Odpovědi jsou, jak uzavřené (označení křížkem), tak otevřené. Do otevřených odpovědí se můžeš, jakkoliv vyjádřit k dané otázce, klidně se i rozepiš, nechám to na tobě! 😊

Pokud mi budeš chtít sdělit více než lze v odpovědích na otázky během dotazníku, je pro to určená poslední otázka s otevřenou odpovědí.

1. Jsi:

- ☐ Dívka
- ☐ Chlapec
- ☐ Jiné

2. Kolik ti je let?

- ☐ 11 let
- ☐ 12 let
- ☐ 13 let
- ☐ 14 let
- ☐ 15 let
- ☐ 16 let

3. Setkala jsi se s pojmem sexting?

Sexting = sextování, tj. elektronické rozesílání textových zpráv, fotografií, obrázků, videí s intimním eroticko-sexuálním obsahem (často i pornografickým).

- ☐ Ano
- ☐ Ne

4. Pokud tvoje odpověď byla ano, tak kde jsi se s tímto pojmem setkal/a?

- ☐ V prostředí školy
- ☐ V prostředí rodiny
- ☐ V prostředí vrstevníků
- ☐ V online prostředí (sociální sítě – Tik tok, Facebook, Instagram atd.)
- ☐ V prostředí mediálního zdroje (televize, noviny, časopisy, rádio, rozhlas)
- ☐ Jiná

5. Setkal/a jsi se i s jinou formou rizikového chování v prostředí internetu a s jakou?
Kyberšikana – šikana v prostředí internetu; kybergrooming – dospělá osoba manipulující dítě skrze důvěru, cílem dospělé osoby je osobní schůzka s dítětem; kyberstalking – pronásledování a obtěžování na internetu; netolismus – závislost na internetu.

_____

_____

6. Už jsi někdy někomu poslal/a nahou fotografii, fotografii ve spodním prádle?

- ☐ Ano, jednou
- ☐ Ano, více než jednou
- ☐ Ne

7. Už jsi někdy někomu poslal/a zprávu s erotickým podtextem (zpráva zaměřená na sex a erotiku)?

- ☐ Ano, jednou
- ☐ Ano, více než jednou
- ☐ Ne

8. Pokud provozuješ sexting, tak na jaké sociální síti konkrétně?

_____

_____

9. Chtěl/a jsi po někom poslat fotografii s erotickým podtextem?

- ☐ Ano, jednou
- ☐ Ano, více než jednou
- ☐ Ne

10. Pokud ano, obdržel/a jsi takovou fotografii?

- ☐ Ano, jednou
- ☐ Ano, více než jednou
- ☐ Ne

11. Považuješ sdílení intimních fotografií za riskantní?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

12. Odůvodni svoji odpověď.

_____

_____

13. Poslal/a jsi intimní fotografii či zprávu s erotickým podtextem z vlastní iniciativy či jsi byl/a vybízen/a k poslání fotografie/zprávy?

Intimní fotografie – fotografie ve spodním prádle, nahá fotografie; zprávy s erotickým podtextem – zprávy zaměřené na téma sex a erotika

- ☐ Z vlastní iniciativy (z vlastní vůle)
- ☐ Byl/a jsem vybízen/a

14. Byl/a jsi někdy donucen/a poslat intimní fotografii?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

15. Pokud jsi poslal/a intimní fotografii, byla někdy zneužita (přeposlána druhé osobě, zveřejněna na sociálních sítích, byla předmětem rozhovoru druhých)?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

16. Máš své nebo něčí intimní fotografie/videa ve svém mobilu či jiném zařízení?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

17. Jaký je tvůj názor na posílání intimních fotografií/zpráv s erotickou tématikou?

_____

_____

18. Pokud jsi někdy poslal/a intimní fotografii, byla určena pro osobu, kterou osobně znáš či pro osobu, se kterou jsi se seznámil/a v online prostředí (neproběhlo osobní setkání, seznámení).

- ☐ Pro osobu, kterou osobně znám
- ☐ Pro osobu, kterou osobně neznám

19. Co tě vedlo k zaslání erotické fotografie? (partnerský vztah, nuda, zábava apod.)

_____

_____

20. Zveřejnil/a jsi někdy svou nahou či částečně nahou (spodní prádlo, plavky) fotografii na internet? (např. na Facebook, Instagram atd.)

- ☐ Ano
- ☐ Ne

21. Myslíš si, že umístění tvojí erotické fotografie/videa na internet (či jiné médium) je trestným činem?

- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Nevím

22. Myslíš si, že přeposílání eroticky laděných fotografií druhých lidí je trestným činem?

- ☐ Ano
- ☐ Ne
- ☐ Nevím

23. Co bys dělal/a, kdyby se tvé intimní fotografie objevily veřejně na internetu bez tvého svolení? Můžeš zvolit více odpovědí.

- ☐ Řekl/a bych to rodičům
- ☐ Řekl/a bych to kamarádovi/kamarádce
- ☐ Řekl/a bych to někomu ve škole (učitelé)
- ☐ Řekl/a bych to někomu anonymně v online prostředí
- ☐ Šel/šla bych na policii
- ☐ Nevím, co bych dělal/a
- ☐ Jiná

24. Jakou sociální síť nejčastěji využíváš ke komunikaci s ostatními lidmi? Můžeš zvolit více odpovědí.

- ☐ Facebook
- ☐ Instagram
- ☐ Twitter
- ☐ Snapchat
- ☐ Jiná

25. Myslíš si, že by tomuto tématu měla být věnována větší pozornost?

- ☐ Ano
- ☐ Ne

26. Odůvodni svoji odpověď.

_____

_____

27. Zde je tvůj prostor se, jakkoliv vyjádřit k danému tématu (Postřehy, zkušenosti, myšlenky, …).

_____

_____